

ČASOPIS PRIEVIDZSKEJ FARNOSTI BARTOLOMEJ

ROČNÍK XXVIII.

ČÍSLO 8

AUGUST 2020

Dôvera

Výročie piaristov - Tábory - Odpustová slávnosť - Deň detských misií
Dôverujem rodinám - Krásne miesta Slovenska - Naš chlieb - Krížovka

Odpustová slávnosť gréckokatolíckej Farnosti sv. Sedmopočetníkov v Prievidzi, 26. júla 2020

Komu dôverujeme?

Max Kašparů vo svojej knihe *Malý kompas viery* uvádza nasledujúci príbeh: Do dediny prišli na púť najrôznejšie atrakcie. Medzi nimi aj človek chodiaci po lane. Postavil si dva vysoké stĺpy a vysoko medzi nimi natiahol lano. Vyliezol hore a chodil po lane sem a tam.

Dolu sa zhromažďovali ľudia a tleskali. Keď ich bolo stále viac, nechal si artista vytiahnuť hore fúrik a jazdil s ním majstrovsky sem a tam. Ľudí pribúdalo a ich obdiv k povrazochodcovi vzrastal. Artista si na fúrik nechal položiť dve vrecia plné zemiakov a jazdil vysoko medzi stĺpmi. Isto a bezpečne.

Keď dolu pod lanom utíchol potlesk divákov, zvolal na nich: „Veríte, že by som každého z vás bezpečne previezol na druhý koniec?“

Všetci dolu volali: „Veríme!“

Majster sa odmlčal a o chvíľu povedal: „Tak pod'te niekto hore a nechajte sa previesť z jedného konca na druhý.“

Čo myslíte, kolkí sa odhodlali?

Nenašiel sa ani jeden, kto by poslúchol výzvu.

Aké jednoduché je stáť a volať „verím, dôverujem ti“. Aké náročné je urobiť krok vpred.

Aké jednoduché je volať a nekonať. To nie je viera, to je póza.

Ako často by sme chceli mať všetko pod kontrolou a vo vlastných rukách. A pritom si ani neuvedomujeme, kolkokrát počas dňa sa vydávame do rúk druhých ľudí, na milosť či nemilosť, prejavujeme im našu dôveru. Nastúpime do autobusu a ani nám nenapadne žiadať od vodiča nejaké doklady, či má oprávnenie šoférovať autobus, či nie je opitý, alebo či to nie je nejaký psychopat. V obchode dôverujeme predavačovi, že nám predá potraviny, ktoré nám zaženú hlad či smäd a nedá nám nejaký jed či otravu. Pri voľbách dávame svoj hlas politickému zoskupeniu či jednotlivcovi s dôverou, že našu dôveru nesklame...

Komu dôverujeme v živote najviac? Je to Boh? Veríme, že usmerňuje náš život a drží nás pevne za ruku aj v čase búrok a ťažkostí života?

Nech slová, ktorá čítame na obraze Božieho milosrdenstva, sú vyjadrením aj nášho životného postoja: JEŽÍŠU, DÔVERUJEM TI!

Marek Sabol, farár

Piaristi si pripomenuli 90 rokov samostatnej provincie

Rehoľa piaristov na Slovensku si 6. júla 2020 pripomenula dôležité výročie. V tento deň uplynulo 90 rokov od vzniku samostatnej slovenskej provincie. Páter provinciál Juraj Ďurnek SchP upozornil na dané výročie osobitným listom.

Hoci na naše územie prišli piaristi už v 17. storočí (konkrétne do Prievidze v roku 1666), v čase svojho príchodu patrili do nemeckej provincie. V roku 1695 boli zaradení do uhorskej viceprovincie a 6. júla 1930 vznikla samostatná Slovenská piaristická provincia, ktorej provinciálom sa stal páter Alexander Cserhelyi. Ako píše páter Juraj v liste, „od svojho vzniku prešla slovenská provincia piaristov rôznymi obdobiami pokoja i zápasov. Piaristi vychovali slovenskému národu významné osobnosti, ako napríklad biskupov Jána Vojtaššáka, Michala Bubniča či Karola Kmeťka; kňaza - národovca Andreja Hlinku, spisovateľa Joža Nižňanského a maliarov Františka Belopotockého a Ľudovíta Fullu.“

Výchovno-vzdelávacia činnosť rehole bola prerušená v časoch komunistického režimu od roku 1950 do roku 1989. Po páde totalitného režimu sa piaristi postupne vrátili do škôl a v súčasnosti v troch školách (v Trenčíne, Nitre a v Prievidzi) vychovávajú viac ako 1500 žiakov.

„Piaristi aj v tejto dobe hľadajú cestu,

ako premeniť svoje diela na školy, v ktorých by rástla nová generácia hodnotovo zakorenenejších ľudí, ktorí objavili svoju jedinečnosť, poslanie a sú pripravení pretvárať spoločnosť v láske k Pravde, Dobru a Kráse,“ píše páter Juraj. „Našou misiou je dnes vzdelávanie a sprevádzanie mladého človeka v rodinnej atmosfére, aby spoznal, kým je, tvoril zdravé vzťahy, pripravil sa na život a získal duchovné bohatstvo.“

Text: Petra Humajová

Foto: Štefan Kollár

Farský denný tábor bol plný aktivít

Deti z našej farnosti mali aj tento rok možnosť zúčastniť sa farského tábora. Konal sa od 13. do 17. júla. Kvôli nepriaznivým okolnostiam nebol pobytový, ako sa pôvodne plánovalo, ale denný. Deti prichádzali od pondelka do piatku na faru a odtiaľ spoločne putovali do okolia, zažívali nové skúsenosti a získavali nové priateľstvá. Počet účastníkov sa počas týždňa hýbal, bolo ich od 32 až do 38.

Animátori pripravili pre deti pestrý program. Pondelok prežili účastníci tábora v lesoparku, kde mali spoločenské hry, opekačku a súťaže. V utorok sa vybrali do Banskej Štiavnice. Spoznávali tu krásy tohto banického mesta, či už tajchy, prírodu, kostoly, ale aj Hoplandiu, kde sa zbavili zvyšnej energie.

Streda bola venovaná Prievidzi. Deti putovali po meste, navštívili piaristický kostol, jeho kryptu a stretli aj živých piaristov pátra Michala a pátra Janka. Páter Janko im spravil i malý hudobný koncert. Vo štvrtok účastníci tábora znova cestovali do neďalekého Žiaru nad Hronom, presnejšie do planetária, kde spoznávali

nebeskú oblohu a vesmír. Koniec týždňa venovali opäť svojmu milovanému rodnému mestu a vybrali sa na návštevu požiarnej zbrojnice a super hasičov, ktorí im spravili exkurziu po celej zbrojnici.

Text: Dominik Kučera
Foto: Veronika Ševčíková

Deti v tábore spoznávali život Kalazanského

Aj tento rok sa konal tradičný piaristický tábor, i keď vďaka epidemiologickej situácii až taký tradičný nebol. V čase od 6. do 10. júla sme sa stretli s približne 60 deťmi z našej piaristickej školy po prvýkrát nie v pobytovom, ale v dennom tábore. Prijemné horské prostredie sme vymenili za dobre známe a nemenej príjemné prostredie našej školy v Prievidzi.

Tohoročnou témou tábora bol život a misia sv. Jozefa Kalazanského, zakladateľa piaristických škôl. Zábavnou a hrovou formou sme si priblížili dôležitý odkaz Kalazanského života - prijímať životné výzvy s dôverou Bohu a dôležitosť služby najmenším. Skupinky detí so svojimi vedúcimi si vybrali zaujímavé názvy, ktoré skrývali mená našich pátrov, napr. Juan Hongo - Ján Hríb.

Celý týždeň bol plný zaujímavých aktivít. Pondelok sme strávili výrobou skupinových vlajok na školskom dvore. Utorok a piatok boli venované športovým aktivitám na vonkajšom ihrisku SOŠ T. Vansovej v Prievidzi, ktoré sme si prenajali. V stredu nás privítala Banská Štiavnica a príjemné prostredie kalvárie. Páter Janko si pre deti pripravil prekvapenie a v meste nás pozval na zmrzlinu, ktorá bola v horúcom dni príjemným osviežením a zaslúženou odmenou. Štvrtok sme netradične strávili v mestskom parku pri rieke Nitra, kde sme opekali, spievali a športovali. Počas cesty do parku čakala deti stopovacia hra, počas ktorej sa na jednotlivých stanoviskách dozvedeli viac o živote sv. Jozefa Kalazanského, ale precvičili si aj dôležité vlastnosti ako súdržnosť, vytrvalosť, trpezlivosť a tvorivosť. Vyvrcholením horúceho

piatku bola oblievačka na školskom dvore. Tešíme sa, že napriek všetkému sme zachovali tradíciu, popasovali sa s výzvami a opäť sme s deťmi mohli stráviť hodnotný i zábavný čas.

Text: Juliána Grolmusová
Foto: Ján Hríb SchP

Gréckokatolíci mali odpustovú slávnosť

V nedeľu 26. júla sa v Mariánskom kostole v Prievidzi uskutočnila odpustová slávnosť gréckokatolíckej Farnosti sv. Sedmopočetníkov v Prievidzi. Archijerejskú liturgiu slávil vladyka Peter Rusnák spolu s generálnym vikárom bratislavskej eparchie o. Vladimírom Skybom, s o. diakonom Michalom Vadrnom z Bratislavy, s trenčianskym dekanom o. Igorom Cingelom a s o. Jozefom Durkotom, správcom gréckokatolíckej farnosti v Prievidzi.

V príhovore biskupa bratislavskej eparchie Petra Rusnáka zazneli aj nasledujúce slová: „Želám aj vám, aby táto farnosť prekvitala v jednote a v láske a potom, samozrejme, aj v obradovej kráse, aby ste aj vy sami mali z toho o to väčšiu radosť. Aby aj tí ateisti, alebo tí, čo sú mimo cirkvi, mohli povedať: ‚Pozrite sa na nich, ako sa milujú.‘ To bude to najlepšie svedectvo o prievidzskej farnosti a o prítomnosti gréckokatolíkov na tomto mieste.“

Na púti gréckokatolíkov v Prievidzi sa zúčastnilo znovu o niečo viac veriacich, ktorí sa mohli po slávnostnej liturgii zúčastniť na spoločnom obede v blízkom penzióne Sever. Nechýbali tam ani kňazi z farnosti Zapotôčky, z farnosti Prievidza - mesto a z rehole piaristov.

Svätými Sedmopočetníkmi označujeme Cyrila, Metoda a ich piatich najvýznamnejších učeníkov a spolupracovníkov Gorazda, Klimenta, Nauma, Sávu a Angelára. Sviatok týchto svätcov si cirkev pripomína 27. júla.

Text: Anna Gálová, Žofia Hakošová

Foto: Marian Šujan

Symbolika kňazského rúcha a farby oblečenia

Dnes dokončíme popis súčastí kňazských rúch a pozrieme sa troška aj na farby oblečenia a ich symboliku vo východnom obrade.

Plné rúcho kňaza, teda okrem už v minulom čísle Bartolomeja popísaných častí (stichar, epitrachil, pás, nárukavníky), obsahuje ešte:

- **Felón**, gr. φαινόλιον (odev pokrývajúci celé telo). Symbolizuje plnosť milosti. Felón pokrývajúci celé telo od krku dole sa v starých časoch spúšťal vpredu tak ako vzadu až po nohy (chodidlá). Ale, aby sa uľahčil pohyb rúk pri bohoslužbe v latinskej cirkvi, vyrezali boky felóna a stala sa z neho tzv. kazula. Na Východe vyrezali nevelký kus z felóna vpredu a stal sa takým, akým je dnes. Modlitba pri obliekaní znie: „*Pane, tvoji kňazi nech sa odedú do spravodlivosti a tvoji svätí nech plesajú -*

v každom čase, teraz i vždycky i na veky vekov“ (Ž 131,9) Oblieka si ho len kňaz. Biskup si oblieka „**sakkos**“ - vyzerá podobne ako diakonský stichar, ale je oveľa kratší a zdobený križmi. Je to odev pokory, smútku a pokánia.

- **Nábederník** - je štvorcovej formy a priväzuje sa na pravom boku biskupa alebo kňaza. Symbolizuje duchovný meč, ktorým je Božie slovo. Oblieka si ho len biskup alebo kňazi, ktorým bolo biskupom udelené právo nosiť nábederník. Modlitba pri obliekaní znie: „*Najmocnejší, pripáš si meč na bedrá, svoju velebu a dôstojnosť. Vo svojej dôstojnosti šťastne vyťahni, nasadni na voz a bojuj za pravdu, lásku*

i spravodlivosť. Nech ťa tvoja pravica učí konať úžasné skutky - v každom čase, teraz i vždycky i na veky vekov.“ (Ž 44, 3 - 4)

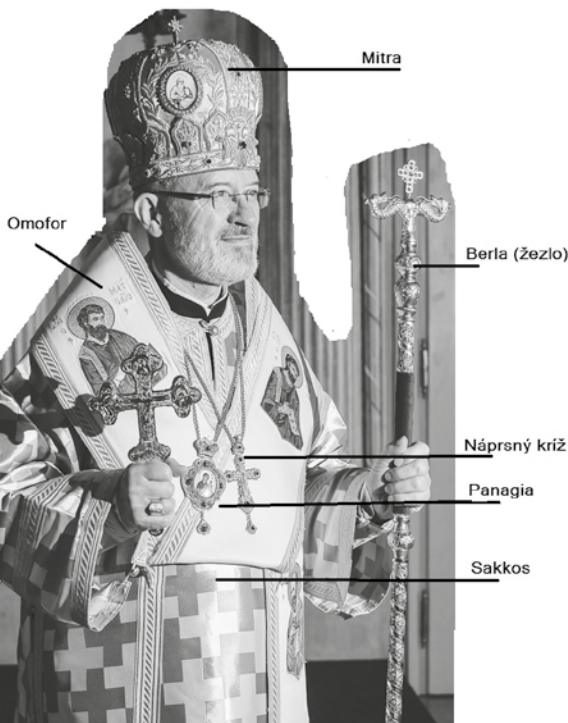
▪ **Náprsny kríž** - nepatrí k povinnej súčasťi plného rúcha, no je súčasťou kňazského odevu a to nie len bohoslužobného. V latinskej cirkvi nosia náprsne kríže len biskupi. Vo východnej cirkvi môže nosiť náprsny kríž už kňaz. Je to niekedy jediné rozlíšenie medzi presbyterom (kňazom) a človekom s nižším svätením, keďže mimo slávení aj bohoslovci a nižšie svätenia nosia rovnaké čierne rúcha („podriasnik“, v lat. cirkvi „reverenda“) ako osoby s vyšším stupňom svätenia. Východní biskupi nosia okrem náprsneho kríža aj **panagie** (okružle medailóny s ikonou). Pri ich obliekaní sa modlia: „*Ochráň ma, Pane, Ježišu Kriste, znamením tvojho svätého kríža; daruj mne, tvojmu nehodnému služobníkovi, svoju milosť, aby som tak, ako nosím tento kríž na svojej hrudi, mohol premôcť svojich neviditeľných nepriateľov.*“

▪ **Omofor** - na vrch sakkosa (resp. felóna) si biskup (a len biskup) oblieka omofór, čo zodpovedá latinskému páliu. To je dlhá, často vlnená látka s prísitými čiernymi krížmi. Symbolizuje zablúdenú ovečku, ktorú dobrý pastier našiel a berie si ju na svoje ramená. Modlí sa pri ňom: „*Hľa, obraz Božieho Syna, ktorý zanechá deväťdesiatdeväť oviec a ide hľadať jedinú stratenú, a keď ju nájde, vezme ju na svoje ramená a prinesie k svojmu Otcovi, v každom čase, teraz i vždycky i na veky vekov.*“ (Mt 18, 12 - 13; Lk 15, 4 - 5)

▪ **Mitra** - predstavuje Kristovu korunu, ktorú si biskup dáva na hlavu. Je to kráľovská koruna, ale zároveň aj mučenícka koruna. Modlitba biskupa pri obliekaní mitry znie: „*Mitru a prilbu spásy nasad na moju hlavu, Pane, nech vzoprú a dávnenému a starému nepriateľovi, uniknem s tvojou pomocou jeho nástrahám.*“

▪ **Berla** - biskupská palica, žezlo. Nosí ju len biskup. Je znakom jeho moci na danom území. Preto ak je viac východných biskupov na jednom mieste, berlu má len jeden z nich.

Biskup (vladyka)

Farby rúch podľa liturgického roka

V konštantinopolskej tradícii sa farby rúch okrem svetlej a tmavej prakticky nerozlišovali až do 19. storočia. Až neskôr sa začali používať aj iné farby, ale liturgické predpisy hovoria stále o používaní „svetlej farby“ alebo „tmavej farby“, pričom len v zátvorke uvádzajú konkrétnu farbu.

Biela - na bežné dni a na všetky Pánove sviatky okrem mučeníkov a pôstnych dní.

Modrá - na sviatky Bohorodičky (mariánske sviatky).

Červená - je znamením krvi, používa sa na sviatky svätého kríža a mučeníkov.

Zelená - používa sa len na sviatok Zostúpenia Svätého Ducha.

Čierna a tmavočervená, bordová - je znamením pokánia a ľútosti. Používa sa vo veľkom pôste a na pohrebné obrady.

Jozef Durkot, gréckokatolícky farár

Deň detských misií v Ugande

„Ježiš miluje deti a povoláva ich, aby jeho lásku širili medzi svojimi kamarátmi a vo svojich rodinách.“ Takto Dorothy Atuhare Ssonko, vyučujúca v nedeľnej škole vo Svätyni ugandských mučeníkov v Namugongo v Ugande, približuje pri príležitosti Dňa detských misií misionársku úlohu detí vo svete.

„Chceme, aby si deti uvedomovali, že majú v cirkvi svoje pevné miesto a konkrétne poslanie - evanjelizovať svojich rovesníkov, ktorí následne šíria vieru vo svojich rodinách. Tento rok sa pre nás nesie v duchu témy *svätosť*. Deti sú pozvané uveriť, že sa môžu stať svätcami bez ohľadu na to, aké sú chudobné a aké nedostačujúce sú ich prostriedky.“

Počas liturgie 12. júla smerovala k deťom v celej Ugande výzva hlásať Božie slovo medzi ich priateľmi. Kňazi ich tiež povzbudili k pravidelnej modlitbe za rovesníkov po celom svete, k čítaniu Biblie a k zdieľaniu toho, čo sa o Bohu naučili, s inými deťmi a ich rodičmi. Posmelili ich aj ku konaniu skutkov lásky a milosrdenstva, predovšetkým voči núdzným deťom v ich susedstve.

Národný riaditeľ Pápežských misijných diel v krajine otec Pontian Kaweesa ho-

vorí, že pandémia, ktorá spôsobila ztvorenie kostolov, nám zároveň ukázala, že jedinou vecou, ktorá nás môže spojiť, je modlitba. Musíme sa modliť a prosiť Boha, aby nás v týchto náročných časoch obdaril svojou pomocou.

Každá krajina oslavuje Deň detských misií v presne stanovený deň. V Ugande tento deň pripadá na druhú júlovú nedeľu. Tento rok sa deti v dôsledku pandémie nemohli zhromaždiť na jednom mieste, ale už od začiatku karantény sa každú sobotu duchovne spájali v modlitbe posvätného ruženca.

S plnou dôverou prinesme Bohu to, čo mu môžeme dať my - hoci je to len niečo malé. Dôvera Bohu otvára nebo.

Podľa FIDES - tlačovej agentúry Pápežských misijných diel spracovala Elena Cagaňová, členka Klubu priateľov misií

Čo treba odobrať

Rozhlasové zamyslenie Vladimíra Slováka 6.7.2020

Uvažujúc nad kauzou diplomovej práce predsedu parlamentu som sa minulý týždeň zúčastnil stretnutia samosprávy so štátnymi úradníkmi. Mali nielen svoje funkcie, ale i tituly svedčiace o vysokoškolskom vzdelaní. Čakal som teda odborný a zákonný prístup. Namiesto toho som zistil, že skúsenosti istej úradníčky sú dôležitejšie než zákon, ktorý by mal riadiť celý postup. Tak to požadovala. A potom že neexistencia priechodu pre chodcov v našej obci je vlastne našou výhodou. Lebo ľudia si takto aspoň dajú pozor. Keby tu bol priechod, boli by si istí a rýchlo jazdiaci vodiči by ich zrazili.

V tej chvíli mi napadlo, že napíšem na vládu, aby zrušila všetky priechody pre chodcov. Okrem toho, že by bolo „určite“ menej zranených i mŕtvych, ušetrili by aj na údržbe priechodov a nemuseli by šetriť na iných veciach. Potom mi však došlo, že ma asi nebudú brať vážne, lebo nemám príslušné vzdelanie ani titul. Keby to však napísal onen úradník...

Naozaj, nestačí odobrať titul. Treba odobrať hlúposť, amaterizmus, subjektívny prístup, úradnícku dôležitosť a hľadanie toho, ako sa to nedá. Naša spoločnosť sa totiž môže pohnúť dopredu, iba ak budeme odborne a bez ohľadu na vlastný prospech hľadať spoločné dobro.

Prievidzská púť

k Nanebovzatej Panne Márii

15. - 16. august 2020

Sobota 15.8.2020

- 16:30** Vešpery, farský Kostol sv. Bartolomeja
- 16:45** Sprievod z farského kostola do Mariánskeho kostola, ruženec
- 18:00** Svätá omša, Mariánsky kostol - Marek Sabol, Jozef Durkot (kážeň)
- 19:15** Akatist - Jozef Durkot
- 20:00** Tichá adorácia pred Sviatosťou oltárnou
- 20:30** Moderovaná adorácia - Prievidza - Zapotôčky (diakon + zbor Nádej)

Nedeľa 16.8.2020

- 07:30** Liturgia sv. Jána Zlatoústeho, Mariánsky kostol - Jozef Durkot
- 09:15** Posvätný ruženec, Mariánsky kostol
- 10:00** Slávnostná svätá omša, Mariánsky kostol - Marek Kotras, SchP
- 16:00** Deň otvorených dverí na fare v Prievidzi - meste

Možnosť sv. spovede v sobotu od 16:45 do 20:00 hod. a v nedeľu od 8:30 do 9:55 hod.

Ostatné omše v Prievidzi budú počas pútnického víkendu v nasledovných termínoch:

- Farský kostol:** sobota - 6:00, 7:30, 9:00; nedeľa - 7:30, 18:00
- Piaristický kostol:** sobota - 7:30 a 18:30; nedeľa - 7:30
- Zapotôčky:** sobota aj nedeľa - 8:00, 10:00 a 19:00

Dôverujem rodinám

Michaela Brunclíková je v neziskovej organizácii Úsmev ako dar s kratočkou prestávkou zamestnaná už od r. 2001. V minulom roku dostala ocenenie Prievidský anjel a v opise o jej osobe boli aj tieto slová: „...svoj život obetuje práci s deťmi a rodinami. Obdivujeme jej neskutočné nasadenie pre túto prácu, jej odvahu prijímať výzvy, viesť a vytvárať kolektív, ktorý je ochotný pracovať po jej boku a naplňovať vízie, ktoré Úsmev ako dar má.“

▪ **Miška - takto ťa oslovujú priatelia, kolegovia, deti. Deti sú asi tým najväčším motorom v tvojej práci; práve si prišla z tábora, kde ich bolo množstvo a boli rôzne. Bol niečím výnimočný?**

V tomto tábore boli deti z Centier pre deti a rodinu (CDR - bývalé detské domovy), z biologických rodín, s rodičmi aj bez i z náhradných rodín... Je to v podstate úplne jedno, deti sú rovnaké, len majú rôzne potreby.

▪ **Deti z CDR sú pridelené do táborov, alebo môžu do toho zasahovať, kam pôjdu?**

Deti dostali na výber, do ktorého chcú ísť. Vybrali si náš, lebo ako povedali, bolo im tam dobre. Napríklad dievčina, ktorá minulý rok telefonovala do CDR, že majú po ňu okamžite prísť, sa prvá prihlásila na tento tábor. Povedala, že cíti, že ju tam má niekto rád, že má dôveru voči nám, lebo videla, že je to všetko zamerané na nich. Napriek tomu, že nedostanú všetko, čo chcú, dokonca si sami varíme a je to v skromnosti.

▪ **Takže sa stáva, že sa deti v táboroch rok po roku opakujú?**

Veru opakujú, rastú nám pred očami. Tento rok to bolo trochu iné, keďže tam bola s nami aj mama s dcérou, ktorú má umiestnenú v CDR, a o to to bolo náročnejšie. Sama má veľa svojich nenaplnených potrieb a potom je to veľmi ťažké, lebo nevníma tie dcérkine naplno. Deti boli úžasné, tak sa veľmi snažili pochopiť tú situáciu a aj pomáhať

▪ **Taký tábor je už priam odborná poradňa. Chodia za tebou a tvojimi kole-**

gami deti aj so svojimi vážnymi problémami?

Práve v tomto poslednom dievčatá veľa riešili svoju budúcnosť. Napríklad či sa má, či nemá pýtať preradiť do CDR, kde má frajera. Aj keď nevie, že to nejde len tak, pekne pochopila, že by to pre ich spoločnú budúcnosť nebolo dobre. Jedno takmer dospelé dievča sa pýtalo, či to aj ona bude musieť takto robiť, ako tá mama dcérke robila. Toto bolo napríklad veľmi silné, že deti videli, ako nefunguje vzťah bez pevnej väzby. Mohli sme ich toho uchrániť. Ale vďaka otázkam o výchove, s ktorými sa v dôvere obrátili na nás, vyšli z toho bez zranení a silnejšie. Veľa sa pýtali, prečo niekto robí to či ono... Tá dôvera je obrovská. Jej súčasťou však vždy musí byť i zodpovednosť, pravda a odpovede vyplývajúce z lásky ku všetkým.

▪ **Miška, táborov a ich foriem je veľké množstvo. Zamerat' ste ho mohli rôznym smerom. Čo bolo pre deti najsilnejšie alebo najlákavejšie?**

To, že zameranie sa na individuálne potreby je to správne pre tieto deti sa nám potvrdilo napríklad aj vtedy, keď sme deti odmeňovali za upratané izby. Menším sme dali sladkosti a staršie sme zobrali na pizzu, kde sa nám krásne otvorili a užívali si výnimočnosť tej chvíle.

▪ **Aký je pohľad dospelých - vedúcich?** Mali sme tam muža, ktorý robieva tábory aj inde a ten povedal, že to bolo „trochu iné, teda dost' a vlastne úplne iné, ako bežné tábory“. Inde sa robí podľa presného režimu. Zistil, že to všetky deti takto

nalinkované nepotrebujú. Taký „tábor“ majú v domove. Aj v tomto tábore bol režim, ale zameraný na deti a na ich - naozaj individuálne potreby.

Na deťoch aj ostatní videli, aké rozdiely vo formách „domovov“ a práci s deťmi sú. Najsilnejšie z toho vychádzajú tie s rodinnou formou fungovania.

▪ **Majú aj CDR voči Úsmevu dôveru?**

Určite väčšina. Sú to už dlhé roky spoločného fungovania od dobrovoľníkov, cez tábory až po veľmi odbornú spoluprácu.

▪ **Miška, v tvojej práci s biologickými či náhradnými rodinami si sa stretla už so všeličím. Nestáva sa, že ty strácaš dôveru alebo máš nesplnené očakávania?**

Veľmi sa učím od jednej kolegyně nerobiť si dopredu očakávania, ale byť otvorená, nesúdiť nikoho a budovať si vzájomnú dôveru. Samozrejme, stáva sa, že sa sľuby nesplnia. Býva to občas ťažké, veď tie rodiny si často zažili, že im nik dôveru nedal, tak tomu často i uveria, že ju nedokážu naplniť a tým pádom ani oni nedôverujú ďalej. V práci s rodinami vidím ako to najdôležitejšie, čo chcem i naďalej - že deti patria k svojim rodinám alebo k tým, ktoré sú pre ne otvorené, preto je nutné dôveru budovať, systematicky na nej pracovať.

▪ **Toto je asi veľmi ťažké i voči rodinám či inštitúciám.**

Samozrejme. Keby to nebolo ťažké a dôverovali by si všetci navzájom, rodiny by nezlyhávali. Keby fungovali dobré rady, nebolo by ani jedno dieťa v „domove“. Je ich tam asi 6 500.

▪ **Po práci v inom sektore bol i toto dôvod na návrat?**

Toto je môj život - deti, ktoré patria do rodiny, nie do inštitúcie. Mám pocit, že som nikdy ani z Úsmevu neodišla, pretože vždy pri mne za priehradkou skončili tí sociálne slabší, takže sme riešili síce iné, ale veľmi bytostné problémy aj naďalej. Práve to, že im môžem pomôcť, mi dovolilo „prežiť“ na čas v tom inom sektore. Dozrel čas, keď som si uvedomila, že inú ako sociálnu prácu nedokážem robiť. Naplnil sa čas a mohla som ísť „späť“.

Ďakujem za rozhovor!
Mária Melicherčíková

Mgr. Michaela Brunclíková - sa narodila v Novej Bani. Učaroval jej folklór, a tak od svojich siedmich rokov tancovala v súbore Malý Vtáčnik, neskôr Veľký Vtáčnik. Keďže veľmi túžila pomáhať iným, ako sedemnásťročná sa začala dobrovoľnícky angažovať v Úsmeve ako dar, čo nasmerovalo jej život na pomoc deťom a rodinám. Neskôr tu získala zamestnanie ako manažérka Prievidszkej pobočky. Popri tom vyštudovala na vysokej škole odbor sociálna práca. V organizácii Úsmev ako dar pracuje dodnes.

Dôvera

Ježiš sa im hneď prihovril. „Vzchopte sa! To som ja, nebojte sa!” Peter mu povedal: „Pane, ak si to ty, rozkáž, aby som prišiel k tebe po vode.” On povedal: „Pod!” Peter vystúpil z loďky, vykročil po vode a šiel k Ježišovi. Ale keď videl silný vietor, naľakal sa. Začal sa topiť a vykrikol: „Pane, zachráň ma!” Ježiš ihneď vystrel ruku, zachytil ho a povedal mu: „Maloverný, prečo si pochyboval?” A keď vstúpil do loďky, vietor utíchol. (Mt 14,23)

Ježiš učí aj robí zázraky

Voda. Tak príznačná pre letné dovolenkové obdobie. More, jazero, priehrada či aspoň bazén kdesi v záhrade za naším domom. To všetko nám dáva nespočetné možnosti na osvieženie v horúcich letných dňoch. Ktovie, či práve z tohto dôvodu nie je daný úryvok z evanjelia čítaný v tomto letnom mesiaci.

I keď sa to tak na prvý pohľad môže zdať, Ježiš sa s učeníkmi nevybral osviežiť si telo po náročnom dni, ale skôr osviežiť si ducha, lebo rozum učeníkov istotne celkom nechápal, čo oči videli. Ježiš zázračne zaobstaral jedlo pre viac ako päťtisíc ľudí. Teraz ich posielal, aby nastúpili na loď a išli na druhú stranu jazera, kým on rozpustí zástupy. On môže žiaľiť za popraveným bratancom Jánom Krstiteľom a modliť sa k Otcovi. Práve modlitba bola základom jeho života a služby, a tak si vždy našiel čas na spoločenstvo so svojím Otcom.

Ježiš kráča po vode

Dovolím si na letné odľahčenie jeden vtip, ktorý isto poznáte. Dvaja muži sa hádajú, kto z nich viacej verí. Prvý hovorí: „Vidíš tamtú rieku? Ja prejdem po vode na druhú stranu.” A naozaj prešiel! A druhý si hovorí: „Snáď ja menej verím?” Urobil dva kroky a... začal sa topiť. Keď ho prvý vytiahol z vody, hovorí mu: „Neboj sa, aj ty veríš, len nevieš, kde sú vo vode kolíky.”

Hlavnou témou evanjeliového úryvku je viera, možno povedať aj dôvera. Počas tohto dňa učeníci videli Ježiša uzdravovať ľudí a nadprirodzene premeniť päť chlebov a dve ryby, aby stačili pre päťtisíc

ľudí, a ešte aj ostalo! Teraz Ježiš kráča po vode a blíži sa k ich člnu. Neveria vlastným očiam. Sú vystrašení a myslia si, že vidia ducha.

Ježiš ich uistuje, že je to skutočne on, a tak sa nemusia báť. Ako zvyčajne, Peter sa nechá celkom preniknúť jeho slovami a urobí doslova veľký krok viery. Opäť tu zrejme hovorí bez rozmyšľania a prosí Ježiša, aby mohol aj on kráčať po vode. Ježiš ho zavolá k sebe. Peter vykročí z člna a začne po vode kráčať smerom k Ježišovi. Potom si uvedomí, aká je rozbúrená, vkradne sa doňho strach a on sa začne topiť. Ježiš ho zachráni a jemne ho pokarhá otázkou, kde sa stratila jeho viera.

Kto chce vystúpiť z lode, musí mať dôveru

Ježiš pripravoval učeníkov na časy, keď po návrate k Otcovi budú oni pokračovať v jeho poslaní. Zdôrazňoval dve základné a navzájom neoddeliteľné témy: nevyhnutnosť kríža, predpoveď súžení pre jeho meno, ale súčasne aj uistenie, že i v situáciách, keď zlo zdanlivo nadobudne prevahu, Ježiš je vždy nad situáciou a svojich učeníkov nikdy neopustí. Táto dôvera má byť zdrojom ich pokoja.

Modlitba je mostom medzi ľudským a Božím svetom. V spojení s Otcom prostredníctvom modlitby Ježiš aj ako človek zakúšal, že je Synom nebeského Otca. Práve to zameriava pozornosť aj v dani na rozbúrenom Genezaretskom jazere. Kto je on, že kráča po vode? Ježiš si počína tak, ako môže len Boh. Učeníci pochopili, že Majster, s ktorým trávia každodenný život, je tým, kto dokáže vyslobodiť zo

všetkých tiesní, že je „naozaj Boží Syn”. Ústrednou témou celej udalosti na mori je však viera - dôvera, ktorej protirečí strach učeníkov. V Petrovom správaní vidieť bežný ľudský zápas o dôveru. Istota dôvery sa dosahuje riskovaním vo viere. Vrhnúť sa do vln neznamená rozhodnúť sa pre smrť, ale pre toho, ktorý prináša život. Loďka v tomto prípade nepredstavuje Cirkev, ale istoty, ktoré musíme zanechať, ak vykráčime za Ježišom. Petrovo zaváhanie a strach sú pre veriaceho povzbudením, že ani tie neznamenajú koniec, ale príležitosť vrhnúť sa rovno do Božieho náručia.

Dôverujme

Správne cesta je väčšinou tá ťažšia a človek pred ňou najradšej uhýba. Hľadá si výhovorky, odkladá, uprednostňuje ľahšie riešenie, lacný dojem. Ježiš očakáva od učeníkov odvahu a dôveru. Preto ich posielal do búrky.

Všetko je riskantné. Ak opustíte loď, budete tam vonku vystavení vetru a búrke.

Myslím, že na lodi sedelo jedenásť väčších zlyhaní, ako bol Peter. Oni zlyhali potichu. Ich zlyhanie ostalo nepovšimnuté, nespozorované, nekritizované. Jedine Peter okúsil hanbu verejného zlyhania.

Ak ste už raz kráčali po vode, nikdy na to nezabudnete. A jedine Peter spoznal nádheru toho, keď ho Ježiš dvíhal vo chvíli veľkej núdze. Mal podiel na spojení, dôvere v Ježiša tak ako nikto z tých ostatných. Oni nemohli, ved' ani nevystúpili z lode.

Najväčším zlyhaním nie je topiť sa vo vlnách. Najväčším zlyhaním je nevystúpiť z lode. Nebojme sa! Dôverujme!

Text: Miroslav Turanský

Foto: Štefan Kollár

Bibliografia:

Komentár k Novému Zákonu - Marek, Dobrá kniha Trnava 2013; V sile Slova, M. Gavenda, DON BOSCO 2014; Nedel'né evanjeliové čítanie metódou lectio divina, Slov. bibl. spol. 2011

Budúcnosť a nádej

„Ved' ja poznám zámer, ktorý mám s vami - hovorí Pán. Sú to myšlienky pokoja a nie súženia: dám vám budúcnosť a nádej.“ (Jer 29, 11)

Písmo je plné slov vzbudzujúcich dôveru. Kdesi som čítala, že výzva „nebojte sa“ tam zaznieva až 365-x. Túto informáciu síce neviem potvrdiť, no som si istá, že kto sa do Písma začíta, nevanie naňho strach. Skôr naopak.

Tak je to i so slovami z knihy proroka Jeremiáša. Kolkokrát sa strachujeme, čo bude, či konáme správne a sme stratení v našej životnej situácii. No z úst proroka zaznieva: „Ved' ja poznám zámer, ktorý mám s vami - hovorí Pán.“ Boh vie, čo s nami a v nás koná. Že my v tom máme zmätok? Nečudo, ved' sme len ťažko schopní vnímania vecí z nadhľadu...

Spomínam si na jednu scénu z filmu Chatrč, kde sa hlavný hrdina prechádzal v záhrade s Duchom Svätým a to, čo v nej videl, považoval za totálny chaos. Potom mu však bol umožnený pohľad z výšky - a všetko, čo bolo v tej záhrade zasadené, vytváralo dokonálny obraz.

Vo filme bola táto záhrada symbolom srdca hlavného hrdinu, ktorý sa cítil byť úplne zmätený. No Duch Svätý v ňom pracoval a v jeho rukách všetko dostávalo svoj zmysel. Rovnako všetko, čo sa deje v našom živote, dostáva v Duchu Svätom zmysel v nás. Lebo: „Sú to myšlienky pokoja a nie súženia.“ Boh nám nechce dať iné ako budúcnosť a nádej.

Petra Humajová - 4x o dôvere

Máriina výzva

„Jeho matka povedala obsluhujúcim: ‚Urobte všetko, čo vám povie!‘ (Jn 2, 5)

Dôverovať nie je ľahké. Ako deti toto „umenie“ ovládame prirodzene, ale postupom rokov prichádzajú stále nové a nové sklamaná. Začíname byť ostrážití, snažíme sa všetko predvídať a len málokedy niekomu predložíme svoju dušu na dlani.

Prejavuje sa to aj v oblasti sviatosti zmierenia. Západný človek od nej čoraz viac bočí, špekuluje a hľadá dôvody, prečo k nej nepristúpiť. Radšej má obraz Boha - ako to vo svojej knihe Cesta na Západ vystihol český kňaz Štěpán Smolen - ako „nebeského smajlíka“. Stále sa usmieva a nič mu nevadí. Je v podstate schopný človeku všetko mávnutím ruky ospravedlniť.

Lenže je to so skutočným Bohom ozaj tak? Odpoveď na to nám dáva Panna Mária v Káne Galilejskej. Ona sama privádza k Ježišovi ľudí, ktorí spravili chybu pri príprave hostiny - hoci sa snažili predvídať, koľko vína sa spotrebuje, ich odhad nevyšiel. A odporúča im poslúchnuť ho vo všetkom. Naplniť nádoby na víno vodou sa im isto nezдалo byť logické. Ale vložili do toho svoju námahu a otvorili tým cestu konania Bohu.

Ak nám Ježiš odporúča pristupovať k sviatosti zmierenia, isto nás tým nechce „týrať“. Dar slobody, ktorý nám dal, mu však neumožňuje konať bez nás. A práve sviatosť zmierenia rúca naše bariéry, ktorú mu v tom bránia. Uposlúchnuť Máriinu výzvu a urobiť všetko, čo nám hovorí v tejto oblasti, sa isto oplatí.

Akt dôvery

„Stotník mu povedal: ‚Pane, nie som hoden, aby si vošiel pod moju strechu, ale povedz iba slovo a môj sluha ozdravie.‘ (Mt 8, 8)

Slová dôvery a povzbudenia vychádzajú z úst ľahko: „Neboj sa, ty to zvládneš, verím ti, ty to dáš...“ Horšie je, ak už ide o činy.

Pán farár nám v úvodníku tohto čísla Bartolomeja vyrozprával príbeh o povrazolezcovi, ktorý dokázal na lane obdivuhodné kúsky. Jeho publikum mu fandilo a na všetky jeho otázky odpovedalo, že to zvládne. Dokonca aj keď sa po lane chystal prejsť s fúrikom. Akonáhle však položil otázku, kto si do toho fúrika sadne, bolo po slovách o dôvere. Všetkých ovládol strach.

Iné to však je v evanjeliovom príbehu stotníka. Chorý sluha je preňho človekom, na ktorom mu očividne záleží, ved' inak by preňho nezháňal tak naliehavo pomoc. No keď sa Ježiš ponúka, že k jeho sluhovi zájde, nepotrebuje ako divák sledovať Ježišovo „kráčanie po lane“. Svojimi slovami si sadá rovno do „fúrika“. Vôbec nepripúšťa, že by sa mu v ňom čosi malo stať - ak ho vedie Ježiš, môže sa nechať viesť v absolútnej dôvere.

Záver tohto príbehu dobre poznáme - stotníkov sluha vyzdravel. Stalo sa presne to, v čo stotník uveril. On však svoje slová myslel vážne a dokázal to i svojím aktom dôvery voči Ježišovi. Dokážeme mu tak veľmi veriť i my?

4x o dôvere - Petra Humajová

Najlepšia istota

„Pán je môj pastier, nič mi nechýba.“ (Ž 23, 1)

„Isté je len jedno - že umrieme,“ hovoria niektorí skeptici. A majú pravdu, pretože smrť je pre každého z nás ozaj istota. Nie je však príliš smutná na to, aby bola našou „jedinou“?

Žalmista nám v 23. žalme ponúka úplne iný obraz toho, čím si je istý - ak je Pán naším pastierom, nič nám nechýba. Hovorí tam o dobrej pastve, dostatku vody, chodníkoch, na ktorých nezablúdime i nepriateľoch, ktorí nad nami nikdy nevyhrajú. Dokonalá idylka. Lenže ako do toho zapadá naša životná realita? Problémy, náhlenie sa, stres, zdravotné problémy... Zdá sa nám, že toho je už priveľa. Tak kde je všetka tá slúbená pastva? Myslím si, že je stále tam. Lenže my ju nevidíme, pretože zabúdame hneď na prvý verš tohto žalmu. V našich životoch nás totiž často nevedie Ježiš, ale pastiermi sme si my sami. Lebo ved' my to vieme najlepšie - čo jest', kam ísť, kto nám chce dobre a kto zle, dokonca i čo je dobré a čo zlé. Ľahkovážne si premenúvame veci inými slovami, aby lepšie zneli, a deformujeme svoje svedomie konštatovaniami, že dnes je už predsa iná doba a takto sa už viac nežije... A potom sa čudujeme, že našou jedinou istotou je ozaj len tá smrť.

V inej časti Písma sa však vraví, že Ježiš je Dobrý pastier. On stále čaká. Zanechá aj 99 spravodlivých, aby zachránil jedného hriešneho... Stačí sa rozhodnúť a zavolať na neho. Lebo tou najlepšou istotou je predsa len On.

Dôvera - základ všetkých vzťahov

Niekedy si neuvedomujeme, aká dôležitá je dôvera. Dôvera je základom každého vzťahu. Či už hovoríme o vzťahu medzi ľuďmi, či medzi človekom a organizáciou. Bez dôvery sa všetky vzťahy - pracovné, partnerské alebo priateľské - rozpadajú.

Jeden slovník ponúka takúto definíciu dôvery: „Dôvera je, keď máš pocit bezpečia, aj keď sa cítiš zraniteľný.“ Prečo tu hovoríme o zraniteľnosti? Pretože vo vzťahu sa stávame závislými jeden na druhom a táto závislosť nás robí zraniteľnými. Potrebujeme preto dôveru, aby sme zvládli úzkosť tohto pocitu. Ak ju máme, všetko dobre dopadne.

Dôvera nás ďalej pobáda zostať vo vzťahu. Ak je dôvera neporušená, ochotne prispejeme k spoločnému dielu ponúknutím našich talentov, schopností, energie a nápadov. Ak však dôjde k strate dôvery, už nechceme druhému ponúkať naše dary a takto vzťah postupne chradne.

Ako máme teda budovať dôveru, keď nám na vzťahu záleží? Určite musíme dbať o tieto kvality:

Transparentnosť: Len keď ľudia medzi sebou zdieľajú svoje myšlienky, pocity, názory a úvahy, môže sa rozvíjať dôvera.

Kompetencia: Každý vzťah vznikne s určitým cieľom, preto je dôležité, aby v ňom zainteresované osoby boli schopné zastat' si svoju úlohu. Ak si myslíme, že niekto (partner, priateľ, rodič, organizácia) nie je schopný robiť to, čo má robiť, nedôverujeme mu.

Úprimnosť a autenticnosť: Ľudia často pochopia, keď niekto povie niečo, čo nie je v súlade s tým, čo cíti vo vnútri. Človek sa mylne domnieva, že môže skryť svoje skutočné pocity. Iní však môžu rýchlo odhaliť nedostatok úprimnosti a stratiť dôveru v človeka.

Férovosť: Niektorí ľudia konajú tak, akoby potreby a želania druhých neboli dôležité, alebo skutočne nepočúvajú ani nerešpektujú obidve strany. Dôvera nemôže rásť vo vzťahu, kde je to všetko o jednej osobe.

Otvorenosť a zraniteľnosť: Ak človek nikdy nepovie, že sa mylí a nikdy sa neospravedlní alebo neprizná svoje chyby, ostatní sa necítia v jeho prítomnosti dobre. Všetci robíme chyby a sme radi, keď nás niekto dokáže pochopiť a neodsúdiť pre ne. Vo vzťahu sme ako zrkadlo: keď jedna strana pripustí svoju zraniteľnosť, pripustí si ju aj druhá strana. Keď je však niekto stále neomylný, druhý nebude riskovať výsmech priznaním si vlastných chýb.

Preto je dobré byť niekedy odvážny a zariskovať. Začať od seba. Chcem, aby si druhý priznal svoje chyby? Musím tak najprv urobiť ja. Chcem, aby sa mi druhý ospravedlnil? Možno to musím urobiť ja ako prvý. A tak aj ten druhý zistí, že to nie je až tak ťažké!

Mgr. Zuzana Liptáková

O.Z. Lepšie ja - poradenstvo, semináre, kurzy

www.lepsieja.sk

Foto: Silvia Kobelová

... tri otázky pre pána farára Mareka Sabola

Koronakríza prekazila mnohé pôvodné plány a ľudia sa museli vzniknutej situácii prispôbiť. Zmeny poznačia i chystajúcu sa prievidszkú púť, ktorá sa uskutoční 15. a 16. augusta 2020. Čo konkrétne môžeme počas nej očakávať? Na naše otázky odpovedal pán farár farnosti Prievidza - mesto Marek Sabol.

1 Keď na jar tohto roku prepukla aj u nás koronakríza a boli zatvorené chrámy, nikto nevedel povedať, čo bude ďalej. Aké boli prvé predpoklady týkajúce sa prievidszkej púte? Aj keď sa situácia zhoršovala, zotrvali sme pri pôvodnom pláne mariánsku púť uskutočniť, ale nevedeli sme, v akom rozsahu a za akých podmienok to bude možné. Každú chvíľu sa všetko menilo a ešte stále mení. Bolo nám jasné, že ak sa púť uskutoční, budú sa počas nej musieť dodržať všetky opatrenia, ktoré budú v danom čase nariadené pre organizovanie hromadných podujatí Úradom verejného zdravotníctva.

2 Púť sa napokon teda predsa len konat' bude - nie však tradične vonku na lúke na Mariánskom vršku, ale v Mariánskom kostole. Aké sú dôvody tohto rozhodnutia?

Je to len také hranie sa so slovíčkami. Svätá omša a celý program budú síce v kostole, ale väčšina ľudí bude kvôli malému priestoru asi aj tak „tradične“ vonku na lúke, resp. na cintoríne. Predpokladá sa, že pútnici sa rozmiestnia v okolí kostola, kde bude zabezpečené aj dostatočne silné vonkajšie ozvučenie, aby všetko počuli.

Prečo sme sa tak rozhodli? Prvým z dôvodov je, že mnohé púte (aj celoslovenské) sa rušia, alebo sa konajú len v menšom formáte. Druhý dôvod je ekonomický. Postavenie vonkajšej tribúny niečo stojí a mesto Prievidza z pochopiteľných dôvodov pozastavilo všetky príspevky jednotlivým organizáciám, teda aj príspevok na mariánsku púť. Keďže sa predpokladá, že púte sa tento rok zúčastní menej ľudí, nechceme zaťažiť rozpočet farnosti stavbou vonkajšej tribúny. Toto rozhodnutie sme spravili na základe odporúčaní Farskej ekonomickej rady a po dohode s jej členmi.

3 V čom ešte bude púť iná oproti predchádzajúcim ročníkom?

Na túto otázku neviem dostatočne odpovedať, pretože som v Prievidzi absolvoval zatiaľ iba jedinú púť - minulý rok. A preto je mi to ťažké porovnávať. Každá púť je iná. Táto sa bude niesť v atmosfére dôsledkov epidémie koronavírusu - strach z nákazy, hygienické opatrenia, rúška... Samozrejme, veľa ovplyvní aj počasie. Asi si spomínate na rok 2010, keď sme sa mohli po Prievidzi člnkovať...

Počas tejto púte sa nebude konat' večerný program (koncert nejakého hudobného zoskupenia a svätá omša v noci). V nedeľu tradičné spoločensko-športové popoludnie nahradí Deň otvorených dverí na fare. Pustili sme sa totiž do jej rekonštrukcie a aj zbierka na púť bude venovaná na tento účel. Chceme teda farníkom ponúknuť možnosť nahliadnuť do priestorov, kde žijeme a prípadne vysvetliť, do čoho všetkého sa v rámci opráv pustíme.

Petra Humajová
Foto: Mária Melicherčíková

Aké je podľa vás najkrajšie miesto na Slovensku, ktoré stojí za návštevu, a prečo?

- **Aneta:** „Pre mňa je najkrajším mestom matička Bratislava. Je nádherná so všetkými zákutiami, spomeniem napríklad Dóm sv. Martina, Modrý kostolík, mnohé kaviarňičky, okolie Dunaja ako miesto prechádzok a mnoho ďalšieho...“
- **Mariana:** „Marianka pri Bratislave je oázou ticha a je tam krásny kostol tešiteľov Božského Srdca Ježišovho a krížová cesta...“
- **Silvia:** „Na trase v smere do Martina sa nachádza Šútovské jazero s tyrkysovou vodou, kde sa dá kúpať a člnkovať. Urobili sme si nenáročný výlet k blízkemu Šútovskému vodopádu. Našli sme tam neopísateľne nádhernú prírodu a cestou sme sa mali kde napiť a aj najesť.“
- **Barbora:** „Jánošíkove diery v Terchovej považujeme za výbornú turistiku nielen pre krásu prírody, ale aj kvôli rebríkom na náučnom chodníku.“
- **Rudo s Irenou:** „Veru, Slovensko je krásne... K turistike v Handlovej patrí peší horský chodník na Veľký Grič a Malý Grič, odkiaľ sú krásne výhľady na okolie. Tiež Bralová skala, na ktorú sa ide od Hotela na Remate (v ňom sa dá kúpať vonku a aj vo vnútornom wellness centre).“
- **Ľudo:** „Pre rybárov odporúčam rybník nad Handlovou.“
- **Eva:** „Najkrajším kútom na Slovensku je pre mňa moje rodisko Nováky. Pre mňa sú to najmä prechádzky po okolí, pobyt s milovanou rodinou... Mnohí odporúčajú cyklotrasu z Novák do Partizánskeho a jazero, ktoré je dobrým miestom na rybolov.“
- **Mária:** „Kúpeľné mesto Trenčianske Teplice s kúpaliskom Žaba. Odtiaľ sa dá cestovať do Pruského či na Vršatec. Nová cyklotrasa vedie z Nemšovej až pod Skalku pri Trenčíne. Skalka pri Trenčíne je pútnickým miestom, kde v skalnatom teréne je Kostol sv. Svorada a Benedikta. Nachádza sa tam jaskyňa, o ktorej sa traduje povest', že keď Benedikta prenasledovali, skala sa mu otvorila a ukryla ho...“
- **Alenka:** „Vo Vysokých Tatrách sa dá v tichu premýšľať nad veľkosťou Boha, nad jeho silou a mocou. To miesto má špecifické čaro pre duchovnosť.“
- **Alena:** „Pre mňa je Prievidza veľmi milé mesto na pokojné prežívanie. Sú tu krásni a obdivuhodní ľudia. Pozitívne vnímam mnoho zelene, lesopark a blízke kúpeľné mesto Bojnice, kde je mnoho čo vidieť a zažiť. Som rada, že tu žijem.“
- **Majka:** „Trenčianska Závada je ako druhá Fatima. Púť tam býva v máji a októbri... Kúsok nad Trenčianskom Zavadou je ranč zvierat, kde je veľa zaujímavostí pre deti.“
- **Alžbeta:** „Banská Štiavnica s kalváriou, mincovňou, historickými pamiatkami a tajchmi vhodnými na kúpanie.“
- **Antónia:** „Historické mestá, kde cítim korene našich predkov, sú Levoča, Bardejov a iné.“
- **sr. Jana Mária:** „Nitra je kolískou zrodu našej kresťanskej kultúry. Nitriansky hrad rozpráva o našej minulosti, na Zobore je jaskyňa sv. Svorada a Benedikta a mnoho iných miest, ktoré stoja za návštevu.“
- **Milka:** „Trenčiansky hrad a mesto plné histórie.“
- **Alica:** „Hlohovec je mestom ruží, je tam františkánsky kláštor, krásna panská záhrada so starobylými platanmi. Plataný sú stromy, ktoré sa vedia postarať o svoje rany a nazývajú sa aj ‚múdre stromy‘.“

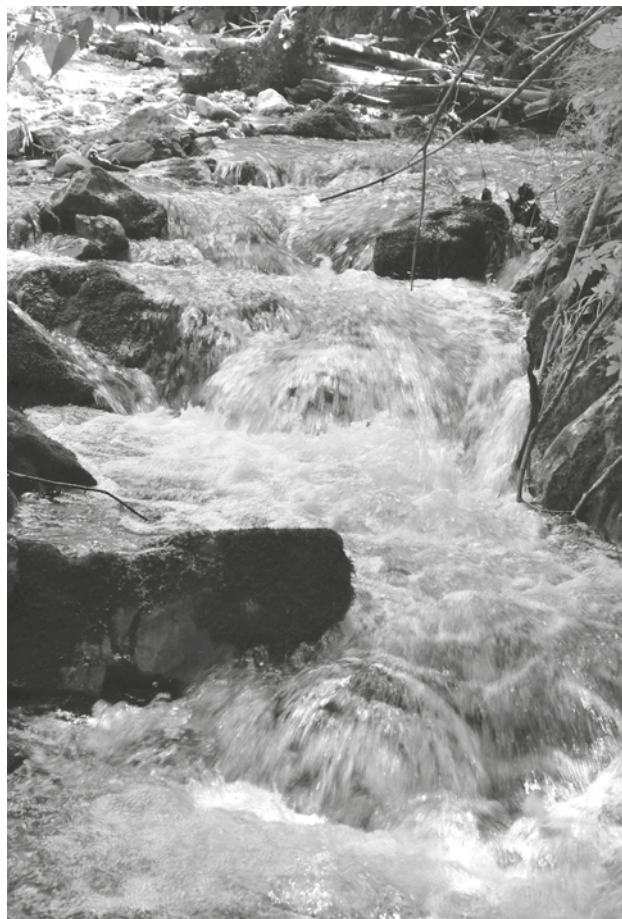

- **Margaréta:** „V Levoči v Kostole sv. Jakuba je najvyšší oltár v Európe od Majstra Pavla. Cestou do Levoče je Spišské Podhradie, kde sa nachádza travertínový kopec, z ktorého vystrekuje nepravidelný gejzír - Sivá Brada.“
- **Andrea:** „Krásnym nezabudnuteľným pútnickým miestom je hora Butkov.“
- **Božka a Mária:** „Pútnicke miesto Litmanová. Cítili sme tam lásku a načerpali silu. Vraciame sa tam znova a znova... Toto miesto milujeme. Je tam možnosť nabrat' si vodu z miestnej studničky, krásna architektúra, príroda. Spevy východného obradu našej katolíckej cirkvi počuť snád' až do Poľska...“

Pre mnohých čitateľov sú Vysoké Tatry jedným z najkrajších miest nášho Slovenska. Najviac spomínali Hrebienok, Lomnický štít, Hincove plesá, Svišťovku, Slavkovský štít, Popradské pleso, Skalnaté pleso, Smokovce, Tatranské Zruby, vodopády a veľa ďalších iných miest... Z Nízkyh Tatier mnohí navštívili Chopok, Ďumbier a Chatu M. R. Štefánika. Množstvo chodníkov zvládli naši respondenti aj s deťmi. Okrem dovolenky tam ľudia zažili pocit slobody a možnosť z výšin predniesť Nebeskému Otcovi svoje prosby a modlitby.

Ďakujeme za ich odpovede. Prajeme čitateľom Bartolomeja, aby našli krásu a pokoj všade tam, kam ich cesty za spoznávaním našej krásnej, Bohom darovanej vlasti, povedú.

Pripravili: Anna Gálová, Žofia Hakošová
Foto: Štefan Kollár (Gaderská dolina)

Milí kamaráti,

viete o tom, že keď človek urobí svoju prácu vždy dobre, vybuduje si dôveru? Ak ti niekto dôveruje, to znamená, že ti verí, že urobíš presne to, čo povieš! Dôvera sa niekedy ťažko získava, hlavne keď nás niekto sklame, ale nesmieme zabúdať na najlepšieho priateľa: Pána Ježiša, ktorý nás nikdy nesklame... Preto sa spolu modlíme:

„Drahý Ježišu, prial by som si, aby mi ľudia mohli dôverovať. Ja viem, že dôveru si musím zaslúžiť. Pomôž mi, aby som vždy hovoril/a pravdu a vždy splnil/a to, čo sľúbim. Verím, že s Tebou to dokážem! Ježišu, dôverujem Ti! Amen.“

PS: Prajem ešte krásny a požehnaný prázdninový čas!

Vaša Evka

Ježišu, dôverujem Ti!

Rubriku
pre deti
pripravila
Eva
Trepáčová

Keď neprichádza nápad, prichádza On

Často sa mi stáva, že som v kolobehu bežných dní (škola, rodina, priatelia, pomoc) a nestíham si uvedomiť, ako som ten čas strávila. Až príde moment, keď nastáva prázdno. Neprichádza nový plán, nová myšlienka, nový podnet. Zrazu akoby nebolo práce, ľudí, nikto a nič. Poznáš to aj ty?

Pre mňa je to najmä čas, keď si vyčítam, čo som urobila zle, kde nastala chyba. Nerozumiem, ako je možné, že zrazu nemám nič naplánované a hodiny či dni nie sú naplnené dostatočne. Keďže nevidím budúcnosť, prítomnosť je dosť prázdna a ničotná, pretože sa naokolo akoby nič nedeje, nikto ma nepotrebuje, necítim sa byť užitočná. Je to však aj čas s Bohom, ktorý je nenahraditeľný a učí ma mnohým veciam. Jednou z nich je vd'ačnosť.

Som vd'ačná za ten čas, ktorý dávam druhým. Ďakujem za kolobeh, za to, že som súčasťou niečoho väčšieho ako som ja, za spoločnosť, predošlé povinnosti a radosť, ktorú mi všetky tieto záležitosti a ľudia robia.

Uvedomujem si, že ani v týchto chvíľach prázdna nie som sama. Aj keď pociťujem samotu, pretože zrazu je okolo menej ľudí, prichádza On viac ako zvyčajne. Viem, že je stále prítomný, ale v takýchto chvíľach je špeciálne blízko. Dáva mi

to istotu, že Mu môžem dôverovať a že sa postará o budúcnosť a ďalšie plány.

Ako hovorí jedno z prísloví - človeče, pomôž si sám a aj Pán Boh ti pomôže -, tento čas mi ukazuje, že sama mám byť aktívna. Rozmyšľam, čo by sa dalo urobiť lepšie a prospešnejšie a On dodáva kreativitu a ukazuje nové možnosti. A tak vzniká spoločná činnosť. Tiež ma učí neodkladať veci na neskôr - ak mám teraz čas, je to čas urobiť niečo, čo som už dlho chcela a nemohla.

Možno tento stav prázdnoty a ticha v mojom živote trvá krátky čas, niekedy pár minút. A niekedy sú to možno aj hodiny či dni, keď nemám nič naplánované. Ale vždy je tu ten čas ako nové nakopnutie, oddych v Bohu. Je to môj druh modlitby s Ním. Vždy prídem na nové myšlienky a aj keď sa zdá, že nápady a plány odišli, ony práve len prichádzajú.

Laura

Ježišu, dôverujem v Teba!

Tom bol milý a slušný chlapec. Navonok. Jeho rodičia boli vzdelaní, ľudia ich poznali a on bol vychovaný tak, aby „im nikdy nerobil hanbu“. Čo sa však skrývalo v jeho vnútri, vedel iba málokto. Občas sa jeho vnútorná vzbura prejavila medzi spolužiakmi, ale vždy to vedel „uhrať“ tak, aby z toho vyšiel dobre. Kvôli rodičom.

Jedného dňa sa to však prevalilo. Urobil niečo, za čo si zaslúžil pokarhanie a čo veľmi zahanbovalo jeho rodičov. Najmä otca. Tomáš mal pred ním veľký rešpekt, podvedome azda aj strach. Rodičia skrátka nechápali, lebo celý čas boli presvedčení o tom, aké dobré dieťa vychovali.

Na odporúčenie učiteľky chlapca vzali ku psychologičke, aby sa na neho „pozrela“, kde majú koreň jeho „skraty“.

V ambulancii sedeli rozhorčení rodičia a malý chlapec s vyplašenými očami. Vyzeral ako malý prítulný psíček, ktorých si chovajú veľké paničky vo svojich bytoch. Na svoj vek bol dosť malý. Jana, „lekárka duše“, si Toma predstavila medzi spolužiakmi v jeho veku. Asi to bol prvý problém. Potom zachytila otcov tvrdý pohľad, ktorý sa preniesol aj do slov. Nepovedal o Tomovi veľa, ale čo povedal o synovi a ako sa v rozhovore správal k manželke, stačilo jej na všetko. Pre Janu bol Tom „ďalší prípad siroty“. Tak nazývala deti žijúcich rodičov, ktoré im síce dali všetko, ale nedali im bezpodmienečnú lásku, bez ktorej zostane duša dieťaťa mŕtva. Deti, ktoré celý život žijú v strachu, že niečo pokazia. A naozaj pokazia. Jana sa snažila v rozhovore pomôcť rodičom pochopiť, že problém nie je v dieťati, ale v nich. Keď odchádzali, z diaľky pozorovala malého strateného psíčka, ako kráča za veľkým nahnevaným buldogom.

Ako to už býva, kto nedostal, ten hľadá. Lásku, ktorá je pravdivá. Jana už nemala na Toma dosah, ale občas si napísali. Mal k nej dôveru. A tak videla, ako kráča od jednej „lásky“ k druhej a vždy bez úspechu. Snažila sa ho povzbudiť, vliat' mu nádej, ale už dávno vedela, že chlapec potrebuje iného Lekára.

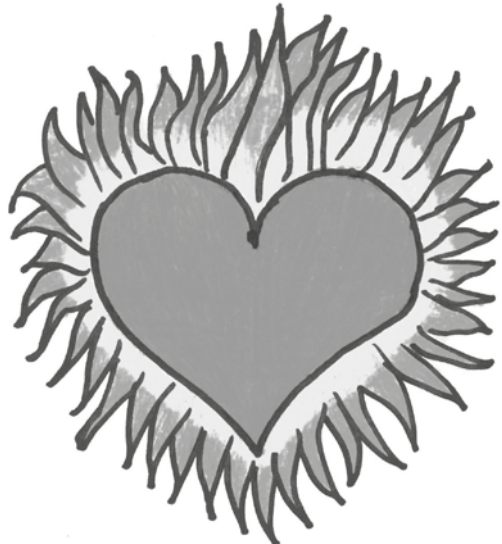
Raz večer Jana prechádzala svoju mejlovú schránku. Zrazu zachytila poštu od chlapca, ktorý sa síce volal ako Tom, ale vôbec sa na svojej profilovej fotke na neho nepodobal. Dlhé vlasy, čierna bunda, reťaze okolo pása. Jane prešiel mráz po chrbte. Toto je ten „malý milý psíček“ s vyplašenými očami? O čo viac ju prekvapil obsah jeho správy. Napísal jej. Keď som našiel toto: „Ježišu, dôverujem v Teba!“, tak som si na vás spomenul.

Celý večer Jana skúmala sama v sebe, čo jej vlastne chcel Režisér všetkých ľudských príbehov tými slovami „strateného chlapca“ povedať. A potom pochopila. Dôverovať Ježišovi znamená dôverovať v jeho prítomnosť v človeku.

Ježišu, dôverujem v Teba! Dôverujem v tvoju prítomnosť v stratených deťoch, aj v Tomovi, ktorý navonok vyzerá, ako by si nikdy neexistoval. Ježišu, dôverujem v Teba!

Text: Margaréta Lúčna

Kresba: Laura Mokrá

V dôvere je ukrytá láska

Hovorí sa, že dôvera je ako zápalka, druhýkrát ju nezapáliš. Alebo je ako papier, ktorý keď pokrčíš, už nebude taký ako predtým. Prirovnávať by sa dala naozaj ku všeličomu. Ale aj tak tá najkrajšia a najúprimnejšia dôvera je dôvera malého dieťaťa.

Keď dieťa ešte nevie svoje potreby vyjadriť slovami, dá nám to jasne najavo plačom alebo krikom. A vtedy vieme, že je bábätko buď hladné, smädné, alebo má plnú plienku. A možno „len“ potrebuje cítiť svoju maminku. Je „závislé“ od svojej mamičky a spolieha sa na ňu vo všetkom. Možno až dovtedy, kým nezačne byť úplne samostatné.

Juraj nikdy nezažil, že by sa mohol na svoju maminku spoľahnúť a vôbec necítil materinskú lásku. Spomína si na ťažké detstvo. Do svojich ôsmich rokov žil iba s otcom. Potom vyrastal so starými rodičmi na prievidskom sídlisku v byte.

Stará mama umrela, keď mal Juraj osemnásť rokov. Byť museli predať. Po dlhých rokoch opäť začal bývať s otcom v ubytovni. Neskôr sa Juraj dozvedel, že jeho mama umrela a aj to, prečo ho opustila. Je veľmi smutné, že tým dôvodom bol alkohol. Jeho otec taktiež holduje alkoholu a práve preto Juraj často odchádzal z domu.

Najviac mu v živote pomohli starí rodičia, ktorým dôveroval. Možno mu úplne nenahradili jeho rodičov, ale on ich bral ako najdôležitejšiu súčasť svojho života. Rád na nich spomína. Navštevuje charitu a povedal, že aj charita mu veľmi pomohla. Má zopár dobrých kamarátov, na ktorých sa môže spoľahnúť.

Juraj má 26 rokov, vyštudoval strednú odbornú školu informačných technológií a má aj maturitu. Vyskúšal si prácu v Čechách (1 rok vo výrobe), v okolí Prievidze (3 roky vo výrobe) a aj brigádoval. Momentálne nastúpil do práce a verí, že si bude môcť časom dovoliť to, po čom túži.

Dôvera je vlastne akoby také odovzdanie sa v láske. Ako to malé bezbranné dieťa, ktoré sa najviac cíti v bezpečí v matkinom objatí. A preto buďme ako deti a v dôvere sa odovzdajme do Ježišovho náručia. Ved' On sa postará!

Pripravila: Dagmara Pavlove

Kríza dôvery je prejavom oslabenia viery

V poslednom období vedci poukazujú na krízu dôvery v moderných spoločnostiach. Nejde len o teoretický predpoklad, ale aj o empiricky dokázaný fakt. Prejavuje sa na všetkých úrovniach ľudského života: ako bytostná, životná neistota jednotlivca, ako skúsenosť nedôvery voči druhým, aj ako zovšeobecnená nedôvera k spoločenským inštitúciám a štátnym i medzinárodným orgánom. Kríza dôvery vyplýva na jednej strane z reálnych podmienok budovania organizačne čoraz zložitejšieho sveta, no na druhej strane sa za ňou jasne črtá aj oslabovanie viery v Boha.

Dnes často nechápeme správne základné Božie prikázanie „milovať blížneho ako seba samého“, čo s obľubou využíva aj protikresťanská propaganda. Napriek jednoznačnosti tohto prikázania sa v ľudskom myslení, cítení aj správaní rovnocennosť vzťahu seba a blížneho nakláňa buď na stranu sebađeštruktívnej obety, alebo na stranu závistlivej sebalásky. A to tak v našom vlastnom ponímaní, ako aj v očakávaní druhých ľudí voči nám - kresťanom. Pre správne pochopenie vzťahu k sebe a blížnemu vo vzájomnom vzťahu je však potrebné nazerať na tento vzťah v kontexte Božieho poriadku. Oslabovanie osobnej viery v Boha i náboženstva v spoločnostiach prináša tiež stratu schopnosti ľudí rozoznávať Boží poriadok vo svete.

Josef Pieper v knihe *Cnosti* pripomína, že človek môže k sebe pristupovať dvoma spôsobmi: nesebecky (nezištne) a sebastredne (sebecky, zištne). Z materialistického a ateistického pohľadu sa tieto postoje vysvetľujú tak, že v sebastrednom postoji sa prejavuje „prirodzená“ láska človeka k sebe samému a nesebecký postoj je prejavom nedostatku lásky k sebe, ktorá môže viesť k snahám o nezmyselnú sebaobetu. Z kresťanského pohľadu je to však naopak - ako deštruktívny sa vníma sebastredný postoj, neschopný vidieť seba v širšom kontexte, zatiaľ čo nesebecký postoj sa vykladá ako pokorné a disciplinované nasledovanie Božej vôle a poriadku. Korene dnešnej krízy dôvery môžeme nájsť aj v tomto nepochopení či prekrútení. Pri definovaní dôvery treba upozorniť, že nie je to isté ako dôverčivosť, hoci ich je ťaž-

ké úplne oddeliť. Dôverčivosť sa obyčajne prejavuje v situácii, keď dôverčivý človek neuvažuje o iných možnostiach a pri sklamaní svojej nepodloženej dôvery obviňuje druhých (nie seba z prehnanej dôvery). Na druhej strane dôvera sa vyskytuje v situáciách, keď dôverujúci človek vyhodnotí viaceré alternatívy a v prípade sklamaní obviňuje hlavne seba z toho, že spomenuté alternatívy vyhodnotil zle. Dôvera je teda spoliehanie sa či predpoklad, že poznáme vlastnosti ľudí a vecí, alebo tiež pravdivosť určitých tvrdení. Na základe týchto predpokladov potom formujeme svoje očakávania o správaní ľudí a vývoji udalostí. Skutočnosť potom buď upevňuje našu dôveru, alebo nie.

Osľabovanie dôvery je problémom preto, že dôvera je jednou zo základných podmienok jestvovania a fungovania medziľudských vzťahov a skupinového života. K slovníkovým definíciám dôvery, z ktorých sme vychádzali vyššie, treba dodať, že pre dôverovanie nestačí poznať skutočný stav vecí, t. j. schopnosť rozoznať, ako sa bude partner správať a ako sa veci vyvinú. Keď predpokladáme, že druhí nás využijú a inštitúcie sa na nás vykašľú, nemôžeme na tom stavať našu dôveru. Toto poznanie môže byť rovnako základom nedôvery. Dôvera si vyžaduje možnosť predpokladať morálne kvality: postoje lásky, úcty, ohľaduplnosti alebo aspoň férovosti zo strany druhého človeka, a očakávanie služby spoločnému dobru (nielen privilegovaným alebo informovaným) zo strany inštitúcií.

Dnes sa zdôrazňuje sebadôvera jednotliv-

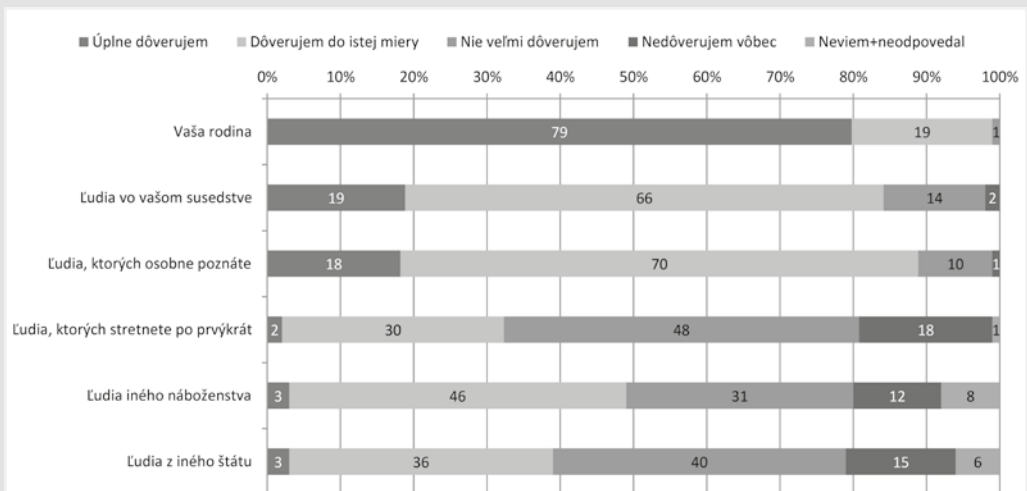
ca ako vlastnosť nevyhnutná na úspešný a spokojný život. Nehovorí sa však celkom jasne o tom, na čom ju má človek stavať. Podľa dnešných odporúčaní má človek najst' zdroje sebadôvery v sebe: v poznaní seba, svojich vlastností, túžob, cieľov. Nezriedka sa však pod vplyvom vlastných zlyhaní a závistlivého pôsobenia iných ľudí točí v špirále podceňovania, malomyseľnosti a zúfalstva. Sebadôvera založená na sebastrednosti funguje len dovtedy, kým vedie k „úspechom“.

Kresťanstvo učí zakladať sebadôveru na viere v lásku Boha ku každému človeku a v jeho nepochopiteľne veľké milosrdenstvo. Sám Boh nás ubezpečuje, že keď nás postaví pred úlohu, posilňuje nás pri jej riešení, že nemá problém napraviť naše zlyhanie a má pre nás cestu aj vtedy, keď sa zdá, že sme už úplne všetko pokazili. V situácii, ktorá je príliš zložitá na to, aby sme ju spoľahlivo spoznali a mohli vložiť svoju dôveru v naše poznanie, nám Pán Boh poskytuje hodnotový rebríček, orientácia na ktorý nám uľahčí rozhodovať sa správne aj v neprehľadných situáciách.

V dnešných spoločnostiach sú neprehľadné situácie bežné. Nielen kvôli globalizácii a určite nie kvôli technologickému pokroku. Spravidla sú neprehľadné preto, že stratili svoju morálnu, hodnotovú bázu. Moderné inštitúcie sa v mene nesprávne chápanej tolerancie snažia vychádzať v ústrety hodnotovo „neutrálnym“, čiže pluralitným pohľadom (za čím sa obyčajne skrýva hodnotový chaos) a dokonca niekedy pranierujú tých, ktorí na nedostatok hodnotovej orientácie upozornia. Naopak, moderné inštitúcie sa snažia nahradiť morálku vedeckou racionalitou, účelovosťou a demokraticky dohodnutými právnymi normami. Dnes je už po predchádzajúcich skúsenostiach jasné, že ani jeden z týchto riadiacich systémov nedokáže zabezpečiť dôveru a pociť istoty medzi ľuďmi. Racionálny poriadok je príliš závislý od subjektívnych postojov ľudí. A tak získavanie a budovanie dôvery je v súčasnosti prevažne osobným dobrodružstvom a podujatím pre dobro v spoločnosti.

Mária Suríková

Graf: Odpovede na otázku „Chcel(a) by som sa spýtať, ako veľmi dôverujete ľuďom patriacim k rôznym skupinám. Mohli by ste, prosím, povedať pre každú osobitne, či ľuďom z tejto skupiny dôverujete úplne, do istej miery, nie veľmi alebo vôbec nie?“ reprezentatívne pre 18 a viacročných obyvateľov SR (v %).

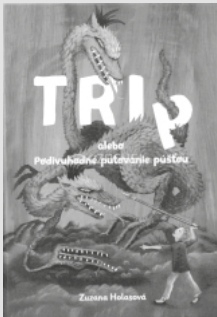

Zdroj: databáza EVS 2017, projekt APVV č. 15-0653, SÚ SAV v Bratislave, vlastný výpočet.

Novinky (nielen) pre deti

Počas tohto leta sa na knižnom i hudobnom trhu objavili novinky, ktorými u svojich detí isto uspejete. Vydavateľstvo POSTOJ MEDIA vydalo dobrodružný fantazijný príbeh Zuzany Holasovej *TRI P alebo Podivuhodné putovanie púšťou*. Hudobníkovi Miroslavovi Šmilňákovi, ktorý vystupuje pod umeleckým menom Miro Jilo, zas vyšlo nové CD s názvom *Čáry Máry Múú...*

Zuzana Holasová: TRI P alebo Podivuhodné putovanie púšťou

Súrodenci Michal, Tomáš, Alžbetka a ich bratranec Otík počas pobytu na Šumave pomáhajú pri upratovaní chalupy pána Ladislava. Na povale objavajú zvláštny hrubý zažltnutý papier a rozhodnú sa naň nakresliť hru. Aké je však ich prekvapenie, keď sa zrazu ocitnú priamo v nej a musia ďalej fungovať podľa pravidiel, ktoré si sami vymysleli! Hra sa mení na nebezpečné prekonávanie prekážok a až putovanie púšťou deťom ukáže, aký vzácny a chutný dokáže byť obyčajný dúšok vody. A nielen to. Kniha je síce prioritne určená detským čitateľom, no nesie v sebe zakódované posolstvo, ktoré dokáže osloviť i tých skôr narodených. Postavy tajomných pomocníkov či Pastiera nenechávajú ani dospelých na pochybách, o kom vlastne autorka v príbehu hovorí. A aj oni si z neho isto odnesú poučenie.

Fantazijný príbeh českej autorky Zuzany Holasovej (1950) vydalo vydavateľstvo POSTOJ MEDIA v kvalitnej tvrdej väzbe, s dostatočne veľkými písmenami i početnými ilustráciami dokresľujúcimi text. Bude sa teda nielen dobre počúvať, ale i čítať každému detskému čitateľovi, ktorého láka spoznávať nové fantazijné tajomné svety - a v konečnom dôsledku i samého seba.

Miro Jilo: Čáry Máry Múú...

Tvorba Mira Jila je tvorbou pre celú rodinu, no vďaka svojej melodickej, rytmickej a nápaditým textom je obľúbená najmä medzi deťmi. Pre ne Miro organizuje obľúbené Pesničkohry zamerané na rozvoj tvorivosti, emocionalizácie a sociálnych zručností. Aj nové CD *Čáry Máry Múú...* je dôkazom toho, že Miro Jilo to s deťmi vie.

Na CD sa nachádza celkovo 11 skladieb, ktoré sa poslucháčom zdanlivo jednoduchým a hravým spôsobom snažia sprostredkovať určité posolstvo. Titulná pieseň albumu naznačuje, čo všetko užitočné môžeme

získať z „obyčajného“ kravského mlieka, ktoré ale - ako si autor pozorne všíma - je vlastne takým malým zázrakom: „*Čáry máry mú, čáry máry mú / Krava z trávy mlieko spraví / Z mlieka zmrzlinu.*“

Pieseň *IQ Anička* humorne poukazuje na pocity výnimočného (a tým pádom kolektívom často nepochopeného dieťaťa), *Karol* je zas venovaný RC Dlháčik - prvému RC, v ktorom Miro Jilo vystúpil so svojím programom pre deti. Logopedická pesnička *Loptoš Laco* obsahuje v sebe 206-x použité písmeno „l“ a ani jeho „r“. Tí, ktorí majú radi ukazovačky, sa zas môžu zabaviť na originalite piesní *Skáčeme* či *Lepichňap*.

Na CD nájdeme aj pieseň zalúbenú (*Vianoce v kratasoch*), ekologickú (*Bodygardi Zeme*) či duchovnú (*Telefón*). Spolu s Mirom Jilom si položíme klasické každodenné otázky typu *Čo budeme variť* (a čo si mám obliecť) a možno aj vystrúhame nejaké tie *Grimasy*. CD *Čáry máry múú...* sa jednoducho počúva samo... A nedovolí vám zostať sedieť ©.

Petra Humajová

Farebná vitráž duše

Ak svoju dušu pravidelne necháme vetrať prúdiacim Božím vz-DUCHOM (dychom), je Živá... Tvorivá... Presvetlená... Jej vitráž bude následne plná prúdiacej láskavej farebnosti a ušľachtilej tvorivej krásy života vo viere. Duša sa postupne stáva chrámom pokoja, kde Boh všetko cez spomínanú vitráž presvetlí a poodhalí, kto je On... Svetlo prúdi dnu - do duše, ale aj z duše - smerom von... Uzatvára kruh v dokonalosti. Prostredníctvom Neho spoznáme, kým sme a kto sme.

Sme zberači nebeskej úrody

Božie Slovo, ktoré rozsieva Kristus, môžeme slobodne nechať padnúť hlboko do nášho vnútra - Zeme. Po čase vo veľavravnom tichu vzklíči, rastie, kvitne, zarodí. Ak sa o toto Kristovo zrnko s láskou, dôverou a vďakou staráme - chránime ho pred krupobitím sveta; plejeme od vlastnej buriny ega; zalievame skutkom lásky, modlitbou života; z konečnej úrody sa sýti nielen naša duša, ale majú z nej osov aj náhodní pocestní... S radosťou sa o úrodu s nimi podelíme, lebo zreých plodov je požehnané pre všetkých. Stávame sa zberačmi nebeskej úrody a majiteľmi nebeského poľa bez plota a múrov.

Vyznamenaný dedko

Kráčala som v tesnom závese za dvojicou postarších ľudí, ktorí v strede držali za ruky malého chlapčeka. Podľa všetkého to boli starí rodičia a chlapček bol ich vnúčik. Vtom malé chlapča zastalo (samozrejme, pribzdili aj obaja starí rodičia), otočilo blondatú hlávku smerom k dedkovi a hovorí: „Dedko, ja ťa mám najladšej zo šetkých!“

Pripadalo mi toto jeho vyznanie také milé, priam zázračné ako ranné čisté nebo, že som sa usmiala, hoci som bola iba ich náhodný, cudzí pozorovateľ - odpočúvateľ. Dedko sa od toľkého vyznania lásky hrdo napriamil a tiež sa začal usmievat', akoby práve dostal vojenské vyznamenania za chrabrosť.

Odrazu sa babka zohla k vnukovi a podráždeným hlasom mu priamo do tváre dohovára: „Dedka máš naj...rad...šej?! A kto ti varííí... a kto po tebe upratuje... a kto ti kupuje sladkosti? Háááá??? No povedz?!“

Aby zdôraznila svoju požiadavku, trmala detskou rúčkou, akoby trmala za ruku handrovú bábiku, až sa následne mykala celá detská postavička: „Tááák, a teraz povedz, koho máš najradšej?!“

Bez uspokojivej odpovede nemienila pokračovať v prechádzke.

Vystrašený, ba aj vyjavený chlapček, nevedomujúc si, akú chybu spravil, iba zaklipkal očami, sklopil ich k zemi a tichým, poslušným hláskom odpovedal: „Teba!“ Spokojná babka sa takisto napriamila a tvár jej prizdobil víťazoslávny výraz spokojných a nekompromisných víťazov!

„Áááách... babka - babka... ty budeš dáka ježi-babka!“ pomyslela som si bez ďalšieho komentára. Vyhodila som smerovku, aby som trojicu na chodníku predbehla a chvíľu som ešte myslela na to milé, malé chlapčiatko a jeho ometávaného dedka.

Otec ma hľadá, aby ma miloval a spasil

Ježiš nás naučil volať Boha Otec, lenže Boh nie je muž a nie je ani žena. My ľudia sme rozdelení do pohlaví, ale Stvoriteľ daroval zo seba každému pohlaviu časť. On je Otcom, ale aj Matkou. Tak nás učí náuka o Bohu.

„Existuje však aj iná láska, tá láska Otca na nebesiach. Nikto nesmie pochybovať, že je prijemcom tejto lásky. Ak by nás aj náš otec a naša matka nemilovali, je tu Boh na nebesiach, ktorý nás miluje tak, ako to nikto na tejto zemi nedokázal a nikdy nemôže dokázať.“

(Pápež František 20. 2. 2019)

V Starom zákone slovo milosrdenstvo (rahamim) znamená materské lono. Aj slávny maliar Rembrant stvárňuje Boha Otca, ktorý objíma márnokratného syna s jednou rukou otcovskou a druhou materskou. Prečo sa teda tak bojíme Boha Otca?

Problémy s vnímaním Boha

Pokúsím sa vymenovať niektoré dôvody toho, prečo môžeme mať problém vo vzťahu k Bohu Otcovi:

1. Azda najčastejší dôvod je zlá skúsenosť s vlastným otcom, ktorý býval agresívny, nelútostný, bezcitný, tvrdý alebo nezúčastnený či nečinný... Takáto skúsenosť máva fatálne následky vo vnímaní Boha.

2. V minulosti sa zdôrazňovala spravodlivosť Boha, ktorý príde a nemilosrdne nás strestá. Ježiš vraj zadržiava krížom Otcovo pravé rameno, Mária ľavé rameno a vďaka ním dvom život ešte existuje.

3. Ďalším problémom bol Starý zákon, kde autori vykreslili Boha, ako sa nahneval, ako trestal izraelský národ rôznymi pohromami a sami Izraeliti ho vnímali so strachom. Pripisovali mu ľudské negatívne emócie a nevníjali si Božie slová plné milosrdnej lásky, odpustenia a hľbokej túžby Boha po nás.

Je to ale ozaj tak?

Boh je vždy Láska

V skutočnosti Boh Otec bol, je a vždy bude len čistou Láskou. On je jediný prameň lásky a žiadne stvorenie ani iná božská osoba nie je láskavejšou a lepšou ako On. V Otcovi nie je ani častica zla a On nikdy zlo nespôsobuje. Zodpovednosť za zlo vo svete máme my, ľudia, a diabol, keď s ním spolupracujeme.

Ten, ktorý nás môže pravdivo poučiť o Otcovi, je jeho Syn - Ježiš, ktorý v sebe samom zjavil Otca a jeho lásku. V celom Jánovom evanjeliu Ježiš so zanietenu láskou hovorí o svojom Otcovi. V modlitbe, ktorú máme priamo od Ježiša (Otče náš) nás naučil, že máme volať na Boha „abba“, čo sa prekladá ako „otecko“ - je to rodinné a dôverné oslovenie dieťaťa, ktoré vie, že je milované nadovšetko ohnivou otcovskou láskou, a tak isto ho aj ono môže milovať.

Otec volá moje meno, aby ma miloval a spasil

V knihe *Návrat do chatrče* opisuje jej autor C. Baxter Kruger svoju skúsenosť, keď sa ako malý chlapec vyšmykol svojmu otcovi a stratil sa mu po zápase svojho obľúbeného tímu vo veľkom meste, ktoré nepoznal. V zúfalstve nasadol do električky, ktorá prešla celé mesto späť na štadión, ale zostal stratený. Vystraše-

ný na smrť si pri západe slnka sadol na hromadu lístia a usedavo plakal.

Nastala tma a prešlo niekoľko desivých hodín plných úzkostí a beznádeje, ktoré sa stupňovali. A potom sa na štadióne rozsvietili všetky svetlá a on vyskočil na nohy a počul to najblaživejšie slovo svojho života. Bolo to jeho meno, ktoré volal jeho otec. A spolu s ním prišlo bezpečie, istota, útočisko.

Vezieme sa v električke života, ktorá sa volá „vystrašení na smrť“ a stratení zúfalo čakáme, kedy si nás Boh nájde. Natŕčame uši, aby sme počuli Otca volať svoje meno. A keď ho začujeme, náš vnútorný svet sa naplní nadprirodzenou istotou, ktorá sa v Novom zákone nazýva par - ray - see - uh, čo znamená radosťná sebaistota, pokorná odvaha, istota, že sme milovaní.

Sme tak stvorení, aby sme žili z tejto istoty a v nej sme „ustrojení“, aby sme

započuli hlas nášho „abba“. Duch Svätý, ktorý je od krstu v nás, nám dodáva synovskú/dcérsku odvahu volať Boha Otcoko (Gal 4, 6). A táto istota je jediná, ktorá pretrvá, aj keď všetky ostatné istoty zlyhajú.

V našich rehoľných pravidlách sa píše: „V nazeraní na Otca pozorne načúvame Jeho hlasu a rastieme v poznaní Jeho lásky k nám.“ Tu slovo nazerat' neznamená len sa pozerat', ale vnútorne prenikať; a poznanie neznamená niečo vedieť, ale intímne zažívať.

Prajem nám všetkým, aby sme sa nielen učili o Otcovi, ale aby sme skusovali Jeho život v sebe. Otec nás miluje za každých okolností a s úsmevom na tvári volá naše meno a chodí po svete, aby si nás pohľadal. Ved' sme Jeho a On je náš.

Eva Duffková FDC

Spomeň si, Svätá Panna Mária

Spomeň si, svätá Panna Mária,
že nikdy nebolo počuť,
žeby bol niekto opustený,
kto sa utiekal pod tvoju ochranu,
teba prosil o pomoc
a žiadal o tvoje orodovanie.
Povzbudený touto dôverou
aj ja sa utiekam k tebe, Matka,
Panna panien;
k tebe prichádzam,
pred tebou stojím
ako úbohý a kajúci hriešnik.
Matka večného Slova,
neodmietni moje slová,
ale ma milostivo vypočuj a vyslyš.

Amen.

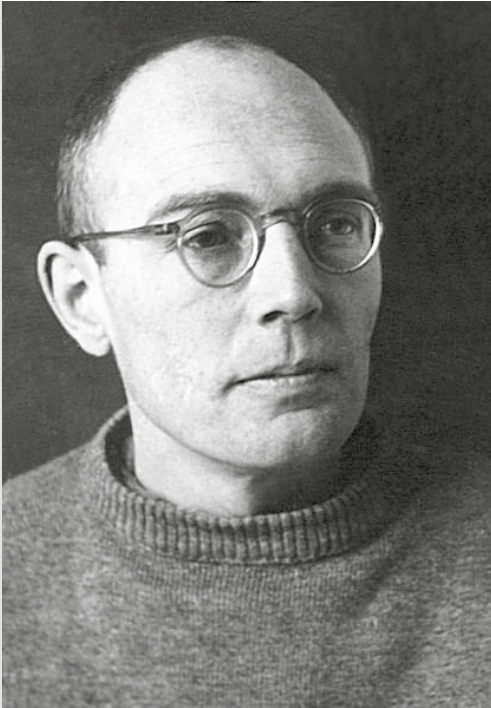

Dôveroval Bohu, že sa stane kňazom

Blahoslavený Karol Leisner

Vonkajšie okolnosti situácii nepriali. Všade naokolo zúrila vojna, Karol ako aktívista skončil v koncentračnom tábore a navyše už predtým ho začala trápiť aj tuberkulóza. Nádej však nestrácal. Dôveroval Bohu, že napriek všetkému sa kňazom stane.

Karol Leisner sa narodil 28. februára 1915 v Rees v Nemecku. Bol najstarším z piatich detí. Po otcovi zdedil zmysel pre poriadok i silné morálne zásady, a tak sa už ako 12-ročný stal vedúcim skupinky Katolíckej mládeže. Ako 15-ročný si do svojho denníka zapísal: „Žiadne pretváranie sa! Žiadna samochvála! Žiadne veľké reči; väčšia pripravenosť pomôcť iným! Vo všetkom rozhodnosť! Láska ku každej ľudskej bytosti!“ Tieto jeho predsavzatia naznačovali veľkú vnútornú zrelosť, ku ktorej Karol dospel už v čase mladosti.

Katolícka akcia verzus Hitlerjugend

V skupinkách Katolíckej akcie sa veľa diskutovalo, jej členovia mali spoločné sústredenia, táboráky, výlety na bicykloch. Karol Leisner mal na svoju skupinku veľký vplyv, čo ho postavilo do nežiaducej pozície. V čase, keď v Nemecku získal moc Hitler, sa totiž preferovanou organizáciou pre mládež stala Hitlerjugend, ktorá nemala za cieľ verbovať mladých pre Krista, ale do jednotiek SA a SS.

Karol Hitlerovo vystupovanie pozorne sledoval a od začiatku mu neveril. Do denníka si zapísal: „Hitler? Neverím jeho slovám. Veľmi nimi šermuje... Všetko je nejasné, hmlisté!“

Samostatné myslenie však v tých časoch prestalo byť v móde a Karol už čoskoro začal mať problémy. Jeho skupina Katolíckej akcie bola rozpustená a Karol bol predvolaný k riaditeľovi gymnázia, kde práve študoval. Musel tam podpísať prehlásenie, že zanechá akúkoľvek protištátnu činnosť. Niekoľkí profesori hlasovali dokonca za jeho vylúčenie z gymnázia, ale keďže bol jedným z najinteligentnejších žiakov, väčšina sa ho zastala.

Sledovanie gestapom

Karol Leisner napokon na gymnázium aj zmaturoval a rozhodol sa ísť študovať teológiu do Münsteru. Tu prijal funkciu diecézneho vedúceho katolíckej mládeže, čím sa dostal do centra pozornosti gestapa, ktoré ho začalo nepretržite sledovať. Karol sa so súhlasom biskupa presťahoval do Freiburgu, kde sa začal venovať

štúdiu cudzích jazykov. Cez prázdniny sa mu podarilo dostať do Ríma a stretnúť sa s pápežom Piom XI., ktorému objasnil postavenie Cirkvi v Nemecku, čím ovplyvnil aj text v nasledujúci rok vydanéj encykliky *Mit brennender Sorge*. Pápež v nej odsudzoval rasizmus i kult štátu ako absolútnej hodnoty.

V roku 1937 musel Karol Leisner nastúpiť do Reichsarbeitsdienstu - Ríšskej pracovnej služby, kde boli mladí ľudia nútení povinne odpracovať pol roka. Pre mužov bola v podstate prechodom medzi školou a armádou. Karol sa však po jej skončení mohol vrátiť do Münsteru, kde bol vysvätený za diakona. V tom čase mu lekári diagnostikovali tuberkulózu pľúc a odporučili liečbu vo Schwarzwalde.

Deportácia

Nevydarený atentát na Hitlera 8. novembra 1939 prekazil všetky plány. Hoci s ním Karol Leisner nemal nič spoločné, gestapo ho zatklo a bol deportovaný do koncentračného tábora Sachsenhausen a neskôr do Dachau. Býval v baraku s dvesto kňazmi a pracoval na poli. Bol svedkom ich všemožného týrania, no napriek tomu si v duši zachovával pokoj. Do breviára si zapísal: „Som úplne pokojný, ba dokonca spokojný; mám totiž čisté svedomie. Ak som schopný obstať pred Boží súdom, čo mi môžu urobiť ľudia?“

V tábore sa snažil neustále povzbudzovať iných, delil sa s nimi o prídely chleba či rozprával veselé historiky. Jeho najväčšia túžba - túžba po kňazstve - však v týchto podmienkach zostávala nenaplnená.

A predsa kňaz

V roku 1944 sa do koncentračného tábora dostal francúzsky biskup Gabriel Piquet a tamojší kňazi sa rozhodli Karolovi pomôcť dosiahnuť jeho cieľ. Niekoľkí z nich pripravili pre eucharistického Krista tabernákulum z plechoviek a pre biskupa slávnostný odev i berlu. 17. decembra 1944 sa Karol Leisner dočkal splnenia svojho sna - počas tajného obradu v koncentračnom tábore mu bola udelená sviatosť kňazstva.

Ekumenizmus väzňov sa počas obradu prejavil v plnej miere - židovský huslista hral celý čas na husliach pred barakom, aby odvádzal pozornosť hliadkujúcej stráže. Evanjelickí pastori zas pripravili kvetinovú výzdobu a skromné pohostenie.

Tajnú primičnú omšu - svoju prvú i poslednú v živote - odslúžil Karol Leisner 26. decembra 1944. Po oslobodení tábora bol už zo zdravotného hľadiska v beznádejnom stave.

Zomrel 12. augusta 1945 v sanatóriu v Planegg. V jednom zo svojich posledných písomných odkazov zaznamenáva: „Bože, žehnaj mojím nepriateľom!“ Pápež Ján Pavol II. ho blahorečil v roku 1996.

Pripravila: Petra Humajová

Životopisné údaje: Ž. Podlejski: *Sol' zeme a svetlo sveta* 4; www.catholica.cz
Foto: www.alchetron.com

POZVÁNKA

Pozývame Vás dňa 5. septembra 2020 od 9:00 hod. do 13:00 hod. na **duchovnú obnovu pre ženy s témou Odovzdanosť**. V priestoroch Piaristickej spojenej školy F. Hanáka ju bude viesť ThLic. Ján Kraus.

Chlieb nás každodenný?

Milí priatelia - čitatelia, pokúsím sa v krátkosti opísať a načrtnúť môj postreh. Mojím práním je, aby si každý čitateľ tohto postrehu utvoril svoj názor na vec... Budem navyše rada, ak sa po jeho prečítaní aj trochu zamyslíte. Tak ako ja. Pretože práve o to tu ide!

Stojím v našom dedinskom obchode pred regálom plnom všakovakých chlebov. Menších bochníkov aj väčších, nakrájaných aj vcelku, kváskových aj celozrnných, dokonca som zaregistrovala, že aj bezlepkový pre celiatikov bol úhľadne uložený vedľa ostatných. Skrátka výber nad mieru! „A vraj sa máme zle,“ usmiala som sa v duchu sama pre seba. „Každý si hádam vyberie, aký mu chutí!“ rozplývam sa.

Nie však každý... Všimla som si, že jedna kupujúca pani začala prehadzovať chlebičky hore-dolu... Namosúrene čosi šomrala, stláča ich ako plastelinu, nehľadiac na to, že ten domačkaný, ustrašený „chudák“ neskončil v jej nákupnom košíku, ale naspäť v regáli! Priznám sa... Iba som tam

ako obarená stála, vytrhnutá z môjho dumania o chlebe našom každodennom...

„Pani predavačka????!!!!“ hlasno a direktívne zavolala dotyčná na pani predavačku, čo pri susednom regáli vykladala tovar. „Ako to, že nemáte banický chlieb????!!! Chod'te sa pozrieť do Prievidze, tam je výýýber!“ A aby to svojsky ukončila, vhoďila si do košíka 4 rožky a odkráčala k pokladni.

Cestou domov sa mi v mysli vybavil výjav z jedného namalovaného obrazu stredovekého holandského majstra. Na krajinu padol podvečer a slnko sa už skláňalo za horizont. Jeho lúče zlátili vysokú vežu ned'alekého miestneho kostola. Podľa všetkého zvon odbíjal Anjel Pána.

Autor obrazu dokonale vystihol dej, dvojicu ľudí v drevákoch a biednom oblečení, aj letnú krajinu. On a ona s upretým pohľadom smerujúcim ku kostolu. On držal v ruke klobúk (ktorý si akiste snal pri večernom zvonení) a ona zbožne kľáčala so sklonenou hlavou vedľa muža. Podľa všetkého sa vracali domov z ned'alekého poľa, pretože pred sebou mali dobovú káru a na nej to málo, čo sa im urodilo. Úroda polahky pokryla dno káry, a predsa... Z obrazu dýchala pokora, zbožnosť, odovzdanosť... Čosi, čo sa slovom ani nedá opísať. Akási až nadprirodzená harmónia.

Námet obrazu vypovedal čosi dôležité o človeku. Čosi, čo ani nebolo namalované, a predsa čitateľné. Bol na ňom majstrovsky zachytený jednoduchý život oBOhatený o krásu. Iste, bol to iný čas, iná doba a aj dnes je iný čas a iná doba... Ľudia by však mali zostať v každom čase ľudmi.

Veronika Hoffmannová

K R Í Ž O V K A

V tajničke križovky nájdete dokončenie vety „Existencializmus kladie dôraz na vieru ako takú, bez ohľadu na to, ...“ z knihy Nenechávaj si mozog pred dverami od autorov Joshua McDowella a Boba Hostetlera. Ak pošlete správne dokončený citát na e-mailovú adresu bartolomejpd@gmail.com do 22. augusta 2020, budete zaradení do žrebovania o túto knihu, ktorá pútavým spôsobom vysvetľuje (nielen) mladým kresťanom to, v čo veria a prečo veria.

Pomôcky: enter, car, Naknek, A.J.M.	1. časť tajničky	Osvojil si cudzie dieťa	Priehľadný materiál	Ukazovacie zámeno	Opica zastarano	Skov,orto, Lakys, RFN, unamorena	Základná umelecká škola	Ukazovacie zámeno	Drobnolis- tá odroda brestu lat.	Výstava amatérskej fotografic- kej tvorby	Meno politika Adenauera	Kypri pôdu pluhom	4. časť tajničky	Obrovský had	Tvorca herných videí
Viac než občas						Znovu povedal									
Odkry kopaním						Brunetke španiel. Iniciály de Gaulia									
Hudobná stupnica				Nádoba z prútia	České mesto Obsiatie pôdy			Nový názov a.s. Dupont Zbaví tekutiny				Zviera s klepetami V tele šíri vzruchy			
Uchliáchoť							Svorne, klenáky Nie odborník								
Značka štátu Rakúsko			Ziaci 8. roč. Kadiaľ hovorovo							Latinská dvojhláska Patriaci Ele			Myslená priamka Oslavná báseň		
Tenké zemiakové placky						Zakázaná látko Predkladaj- te (jedlo)									Natrelí bielou
Adamova družka				Dostal sa dnu padnutím							Video Data Dist. Network Cirkevný rok začína ...				
Zlý po anglicky				Vyvýšené miesto v divadle	Ženské meno 12.12.							Malá tužka. batéria Kláves Vloz			
Mazľavá kvapalná látko					Nie po bratislavsk. Pohlavie		Nie tu Činilo, robilo						Predložka s 2. pádom	Vodičské oprávnenie Tebe nárečovo	
Mefedrón, Parvifolia, bad, et, ae	Časť tráviacej sústavy	Zlý človek	Druh výšivky Obecný výbor							Deti deti Dánsky futbalista					
3. časť tajničky							Predložka so 6. pádom		Sada Najlepšie vysokošk. hodnotenie				Dvojhláska 2. časť tajničky		
Krajina bez kopcov							Jazero na Aljaške Chlp pod nosom							Značka litra Auto po anglicky	
A po latinsky			Moderátor Matej Cifra „Saint“ (svätý) skr.						Patria otrokárovi A podobne skr.						
Produkt včiel					Vandrovne, kočovne							Vlastnil Spojka			
Predpona rovinný, správny					Staro- grécky bájar					Moslimo- via zo severnej Afriky					

Vítazkou Kvízu z minulého čísla o svätých Cyrilovi a Metodovi sa stala Soňa Šuliková. Srdečne gratulujeme! Správne odpovede kvízu boli: 1a, 2a, 3b, 4b, 5c, 6b.

Súťaž pripravuje Mária Suríková

Farská kronika od 30. júna do 31. júla 2020

**Do farského spoločenstva sme
sviatosťou krstu prijali:**

Karolína Hlavová
Nela Javorčeková
Ivan Kiaba
Olívia Hlásna
Sofia Vrtáková
Jakub Hopko
Peter Ševce
Rudolf Kollár
Liliana Čičmanec
Alexander Baláž
Matúš Bednárík
Adam Bednárík

Manželstvo uzavreli:

Martin Medo - Michaela Marková
Jakub Straňanek - Gréta Gondová
Tomáš Pipiška - Sinda Hua
Jaroslav Praženica - Miroslava Mištinová
Michiel Van Ruymbek - Natália Pikulíková
Marek Šorman - Michaela Trunzelová

**S kresťanskou nádejou na stretnutie vo
večnosti sme sa rozlúčili so zosnulými:**

Jaroslav Miština, 82 r.
Mária Bielická, 82 r.
Emília Gregorová, rod. Sobeková, 86 r.
Jaroslav Soliar, 78 r.
Stanislav Kováč, 69 r.
Marián Krett, 74 r.
Emília Gregorová, rod. Kotianová, 87 r.
Zdenka Vlková, 75 r.
Elena Martináková, 64 r.
Milan Oršula, 72 r.
Jozef Zbiňovec, 74 r.
Eva Zatlková, 70 r.
Etela Pavlíčeková, 96 r.
Štefan Zeman, 86 r.
Otto Piku, 73 r.
Jolana Stúpalová, 69 r.
Anna Froneková, 93 r.
Milan Gatial, 83 r.

BARTOLOMEJ

ČASOPIS PRIEVIDZSKEJ FARNOSTI

Vychádza s cirkevným schválením BÚ
v Banskej Bystrici č. 1127/98
Evidenčné číslo periodickej tlače:
EV 5759/19

Názov: Bartolomej
Periodicita: mesačná
Vydavateľ: Rímskokatolícka cirkev,
Farnosť Prievidza-mesto, Mariánska 4,
971 01 Prievidza, IČO: 31938671
Cena výtlačku: 0,40 €
ISSN: 2644-4658

Zodpovedný redaktor: Alojz Vlčko
tel.: 0902 202 898

e-mail: alozj.vlcko@gmail.com

Vedúca vydania: Petra Humajová

Grafika: Beáta Voskárová

Redaktori: Marek Sabol, Dominik Kučera,
Jozef Durkot, Elena Cagaňová,
Anna Gálová, Bernadetta Juríčková,
Štefan Kollár, Zuzana Liptáková,
Mária Melicherčíková, Dagmara Pavlove,
Mária Pytlová, Mária Suríková,
Katarína Šimkovičová, Eva Trepáčová,
Miroslav Turanský

Kontakt:

tel.: 046/542 28 01, web: www.farapd.sk

e-mail: bartolomej@farapd.sk

adresa: Redakcia Bartolomej
Mariánska 4, 971 01 Prievidza

Foto:

str. 1, 36 - archív animátorov tábora

str. 2,3 - Štefan Kollár

str. 29 - Mária Melicherčíková

str. 35 - Ján Hríb SchP

Tlač: PATRIA l., spol. s. r. o.

Upozornenie:

Redakcia si vyhradzuje právo výberu

a úpravy príspevkov. Rukopisy nevraciam.

Piaristický denný tábor, 6. - 10. júla 2020

Farský denný tábor, 13. - 17. júla 2020

